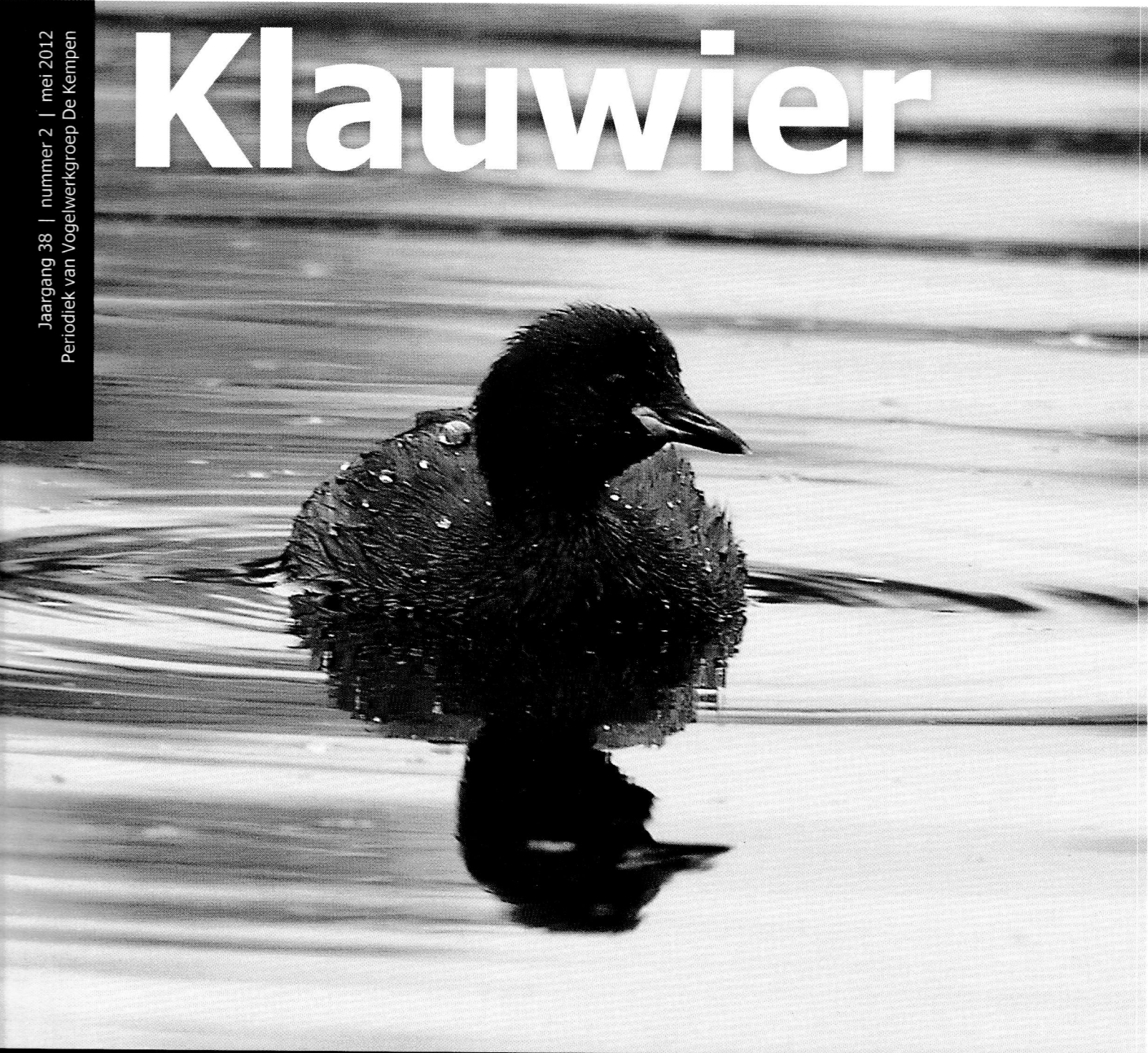

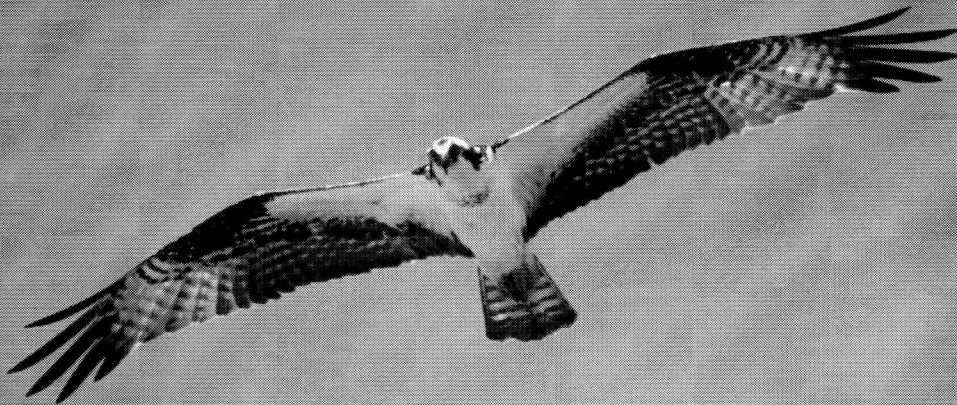
De Blauwe Klauwier

in dit nummer

- **Nachtzwaluwinventarisatie 2011**
- **De Lange Bleek en de Herbertusbossen**
- **Huiszwaluwen in De Kempen in 2011**

Colofon

Redactie

Wim Deeben
Alfonso Gil Cantabrana
Robert Kastelijn
Jacques van Kessel
Jan Wouters

Redactie-adres

Jan Wouters (eindredacteur)
De Braken 11
5541 AC Reusel
Telefoon: 0497-642391
E-mail: janenmargo@chello.nl

Omslag

Foto: **Wil de Veer**,
Dodaars
Ontwerp: Harold Bierens

Fotobijdrage

© bij de betreffende fotografen

Uitgave

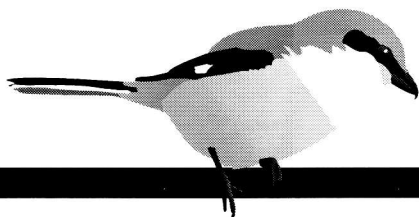
Vogelwerkgroep de Kempen
Postbus 386
5500 AJ Veldhoven

Oplage

105 exemplaren

Wijze van aanleveren

Kopij bij voorkeur als 'Wordbestand' aanleveren. Wanneer literatuurgegevens verwerkt worden, moet de bron worden aangegeven. Indien tabellen, figuren en foto's in het artikel zijn verwerkt, dient duidelijk in de tekst worden verwezen en zo nodig waar deze geplaatst moeten worden. De fotobestanden (JPG-formaat) dienen ook aangeleverd te worden. Grafieken worden in **zwart-wit** (grijstinten) aangeleverd. Artikelen worden door de redactie doorgenomen op inhoudelijke kwaliteit en taalgebruik. Foto's waarbij sprake is van verstoring worden **niet** gepubliceerd. De redactie behoudt het recht wijzigingen door te voeren.

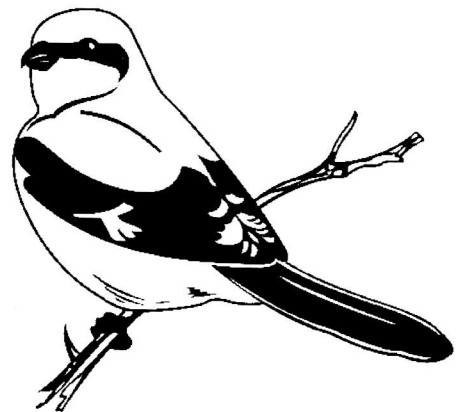
© Copyright

Alle rechten zijn voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de redactie.

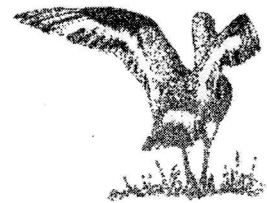
Inhoud

- 2 **Vogelvaria**
- 5 **Webnieuws**
- 7 **Fotowedstrijd 2011**
Pieter Wouters
- 10 **Nachtzwaluwinventarisatie 2011**
Mark Sloendrecht
- 16 **De Lange Bleek en de Herbertusbossen**
Henk van der Gaag en Alfonso Gil Cantabrana
- 29 **Huiszwaluwen (*Delichon urbica*) in de Kempen in 2011**
Wim Deeben
- 33 **Falsterbo**
Piet van Happen
- 40 **Excursie naar Z-Limburg op 3 maart**
Pieter Wouters
- 41 **Activiteiten**
- 42 **Leesvoer**
- 44 **Wegwijzer**

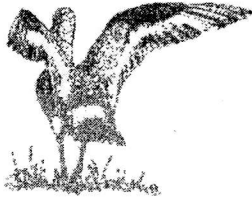

Vogelvaria

ONVOLWASSEN BUIZERD VLIEGT 1.125 KILOMETER VAN STAVANGER NOORWEGEN NAAR DE KEMPEN EN WORDT NA 11 MAANDEN OPGEGETEN DOOR EEN HAVIK IN LEENDE
Wiebe Witteveen

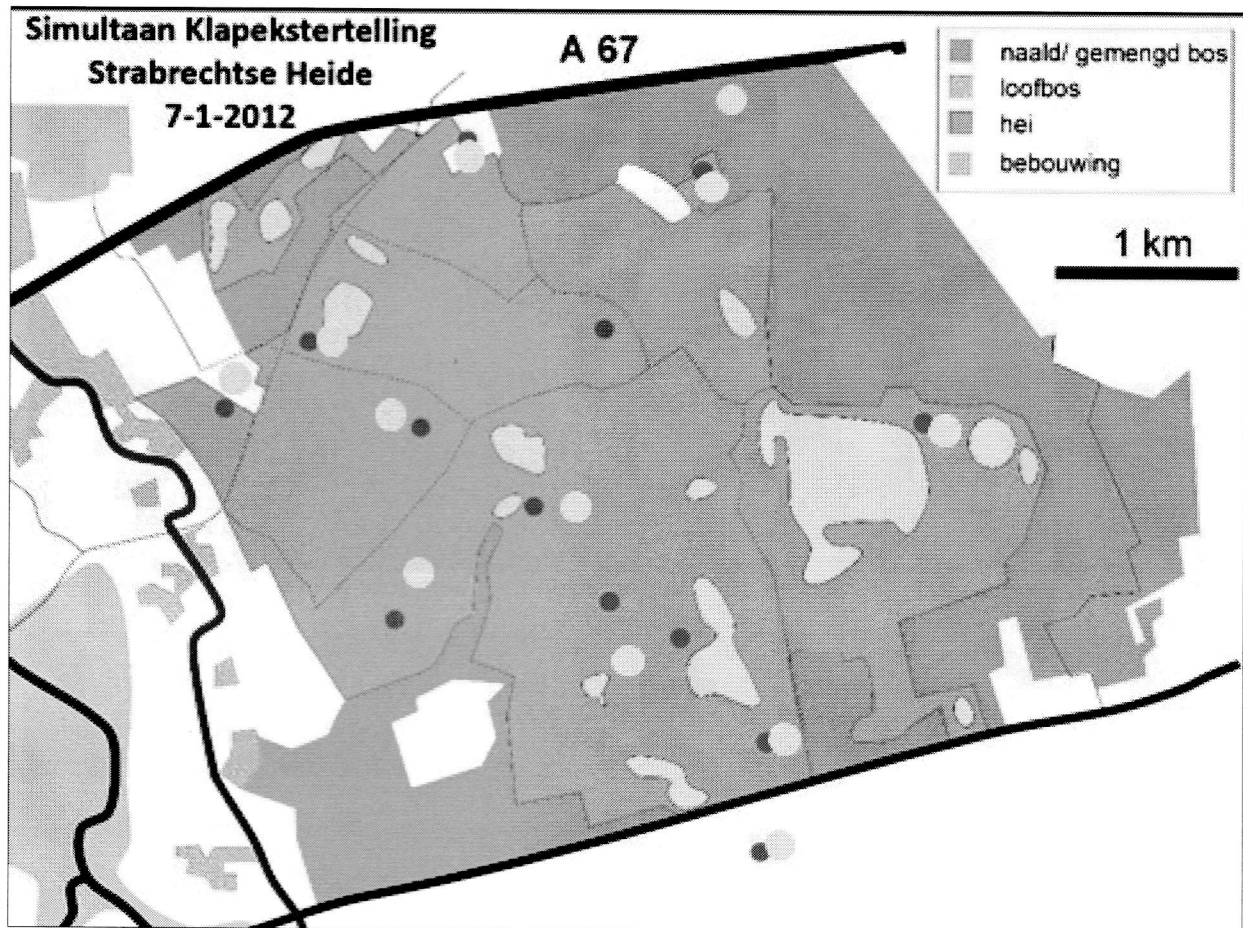
		cc adres:
Vogeltrekstation		
Centrum voor vogeltrek en -demografie Dutch Centre for Avian Migration & Demography Postbus 50, 6700 AB Wageningen		
Adres:	Wiebe Witteveen Oude Hof 12 5552 LH Valkenswaard Nederland printgrijs@nioo.knaw.nl Wageningen, 23-02-2012	
Vriendelijk bedankt voor uw melding van een geringde vogel. Hieronder treft u de gegevens over deze vogel aan. Als u fouten in deze melding aantreft, verzoeken wij u vriendelijk deze aan ons te melden. Het doel van het verzamelen van ringgegevens is om kennis te vergaren over trek en overleving van vogels.		
Identificatie		
Metalen ring	Stavanger [Norway] ...3000304	[NOS ...3000304]
Andere merktekens:	geen andere (kleur)merktekens aanwezig	[ZZ]
Ringgegevens (geringd door: Bird Ringing Centre/ (NOS) Museum Stavanger (NCS))		
Datum (dd.mm.jjjj):	22-06-2010, 21:00, datum is exact op de dag af	[0]
Soort:	Buizerd (Buteo buteo)	[02870]
Geslacht:	onbekend	[U]
Leeftijd:	nestjong, niet vliegvlug	[1]
Plaats:	Nottasen G, Elverum, Hedmark, NO	[NO24]
Coördinaten:	lat: 60° 55' 0 (60.91666666666667) lon: 11° 45' 0 (11.75)	toon op kaart
Nauwkeurigheid:	nauwkeurig tot op de ingevulde ringcoördinaten	[0]
Euring code: NOSA0...300030401Z20267002870NQUU11-0099U2206201002100NO24+605111+011+440082004-----		
Meldgegevens (gemeld door: Publieke Meldingen (PM1))		
Datum (dd.mm.jjjj):	02-06-2011, 00:00, datum is exact op de dag af	[0]
Soort:	Havik (Accipiter gentilis)	[02670]
Geslacht:	onbekend	[U]
Leeftijd:	onbekend of niet opgegeven	[0]
Plaats:	Leende, Noord-Brabant, NL	[NL09]
Coördinaten:	lat: 51° 20' 46 (51.3463759152057) lon: 5° 32' 8 (5.53556442260742)	toon op kaart
Nauwkeurigheid:	Ergens binnen een straal van 5 km	[1]
Conditie:	dood, onbekend hoe lang al	[1]
Omstandigheden:	onbekend	[01]
Euring code: NOSA0...300030404Z20267002870NO--UU01U00---020620110-----NL09+512046+0053208110104311252020343		
Afgeleide gegevens		
Afstand tot ringplaats: 1125 km	Verstreken tijd: 343 dagen	
Richting van ringplaats: 202 graden	is 11 Mcntr(s) 9 Day(s)	
Met vriendelijk groet,		
Vogeltrekstation – Dutch centre for Avian Migration and Demography Postbus 50, 6700 AB WAGENINGEN, Nederland Tel. 00 (31) 317 47 34 65 info@vogeltrekstation.nl www.vogeltrekstation.nl www.grijs.nl		
Het Vogeltrekstation is een samenwerkingsverband van NIOO-KNAW en de Ringersvereniging		

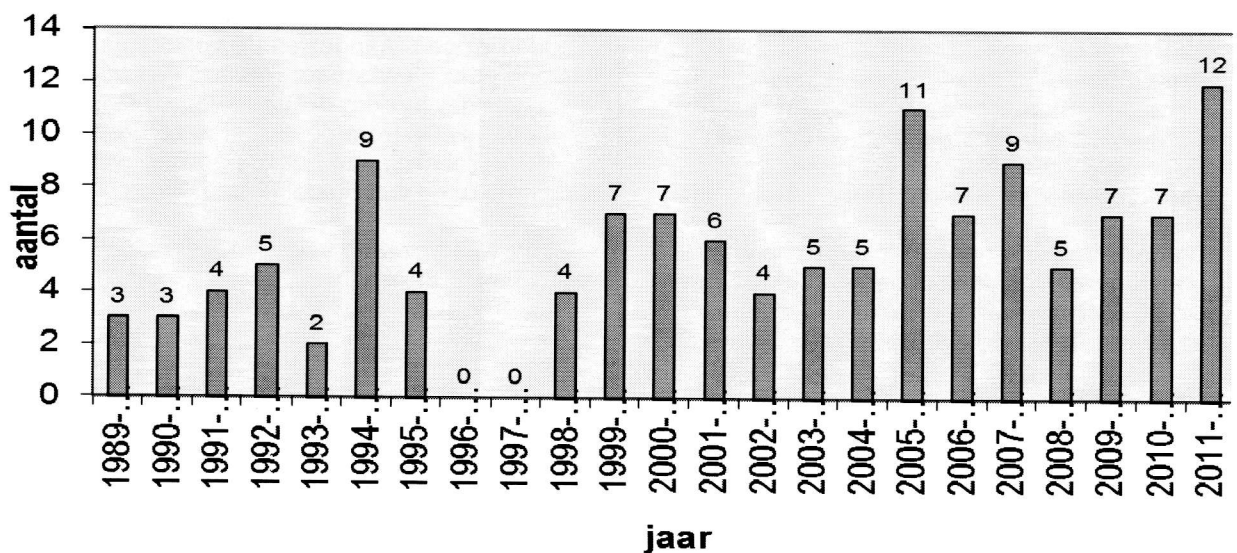
Vogelvaria

RESULTATEN SIMULTAAN KLAPEKSTERTELLING OP 7 JANUARI 2012

Piet van Happen

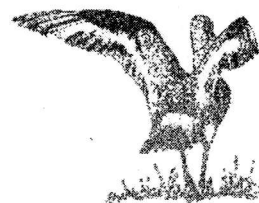

klapekster simultaantelling Strabrechtse heide

Vogelvaria

▲ Ook deden een aantal jongeren van de NJN Eindhoven mee aan deze telling

Met dank aan alle tellers van de V.W.G. de Kempen, N.J.N. afdeling Eindhoven en de boswachters van Staatsbosbeheer.

VERVOLG: WULP MET KLEURRINGEN IN HET BELEVEN

Pieter Wouters

Afgelopen jaar heb ik al tweemaal een stukje in de BLKL gezet over een wulp met kleurringen in het Beleven. Hier is weer een vervolg op gekomen.

Allereerst een bericht uit Engeland. In september 2010 zijn in ... 66 wulpen gevangen en voorzien van kleurringen. Van deze groep zijn de afgelopen winter maar liefst 64 vogels terug gekeerd naar de vangplek en zijn hun kleurringen afgelezen.

De onderzoekers hebben in september 2011 nog eens 29 vogels voorzien van kleurringen. Op 20 februari waren minimaal 3 wulpen aanwezig in het Beleven (Reusel). Geen van

deze vogels was voorzien van kleurringen. Daarna had ik niet eerder tijd dan op 7 maart om weer te gaan kijken of de gekleurde vogel van 2011 weer aanwezig was. En ja, er was een wulp met aan een poot een aantal kleurringen. Aangezien de vogel steeds op een poot bleef staan, was het niet voor 100% zeker dat het om dezelfde vogel zou gaan als in 2011. Daarom de dag erop terug. Nu was de vogel druk aan het foerageren en was de combinatie wel duidelijk te bekijken.

Het was dezelfde vogel, in hetzelfde weiland! ■

Webnieuws

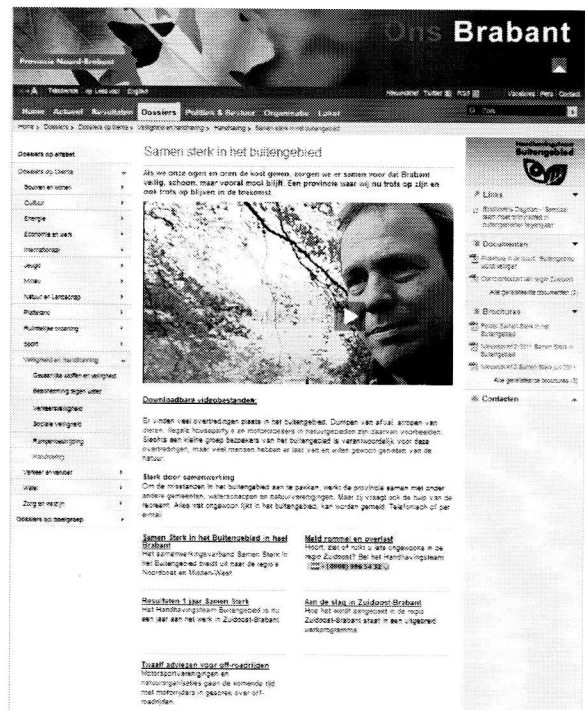

HANDHAVING IN HET BUITENGEBIED

www.brabant.nl/samensterk

Als we onze ogen en oren de kost geven, zorgen we er samen voor dat Brabant veilig, schoon, maar vooral mooi blijft. Een provincie waar wij nu trots op zijn en ook trots op blijven in de toekomst. Er vinden veel overtredingen plaats in het buitengebied. Dumpen van afval, stropen van dieren, illegale houseparty's en motorcrossers in natuurgebieden zijn daarvan voorbeelden. Slechts een kleine groep bezoekers van het buitengebied is verantwoordelijk voor deze overtredingen, maar veel mensen hebben er last van en willen gewoon genieten van de natuur. Om de misstanden in het buitengebied aan te pakken, werkt de provincie samen met onder andere gemeenten, waterschappen en natuurverenigingen.

Maar zij vraagt ook de hulp van de recreant. Alles wat ongewoon lijkt in het buitengebied, kan worden gemeld. Telefonisch of per e-mail. In het gebied van het SRE is er een team handhavers voor het buitengebied die direct aanspreekbaar zijn. In de bijlage is de verdeling van hun werkgebied met de 06 nummers. Als je in het buitengebied iets aantreft wat niet in de haak is, (vuilniszakken in de sloot, stroperij, vergiftigde dieren, chemisch afval) kun je met hun bellen. ■

Telefoon: 0900 - 996 54 32

Webnieuws

INFORMATIE OVER VOGELTREKTELLINGEN IN NEDERLAND EN IN DE KEMPEN

www.trektellen.nl

In voor- en najaar worden regelmatig vogeltrekellingen gehouden op de Strabrechtse Heide en de Patersgronden Achelse Kluis. Daarnaast zijn er nog tientallen andere telposten in Nederland die worden bezet en waarvan de telresultaten dagelijks worden bijgewerkt op de website.

Trektellen
Vogeltrekellingen & ringvangsten in Nederland
in samenwerking met SUVOV vogelonderzoek Nederland

Favorieten | Nederland | België | Frankrijk | Groot-Brittannië | Duitsland | Spanje en Portugal | Denemarken | Andere landen
Opmerkelijk | Foto's | Doortrekpatroon | Grafiek | Dagrecords | Overzicht telposten | Raad | Teluren | Contact | Documenten | Log in

Trekellingen | Ringvangsten

	Telpost	Laatste telling	Laatste wijziging
1	+ Egmond aan Zee	26-02-2012	26-02-2012 20:40
2	+ Dordtse Biesbosch	26-02-2012	26-02-2012 20:23
3	+ Huisduinen (zeetrek)	26-02-2012	26-02-2012 18:42
4	+ Dwingelderveld	26-02-2012	26-02-2012 18:29
5	+ Strabrechtse Heide	26-02-2012	26-02-2012 18:24
6	+ Texel, Hoornideslag-Paal 9 (zeetrek)	26-02-2012	26-02-2012 17:37
7	+ IJsselkop (Arnhem)	26-02-2012	26-02-2012 17:30
8	+ Loozerheide (bij Weert)	26-02-2012	26-02-2012 16:52
9	+ Hollandscheveld	26-02-2012	26-02-2012 16:22
10	+ Noordwijk	26-02-2012	26-02-2012 14:43
11	+ Parnassia, Kennemerduinen	26-02-2012	26-02-2012 14:12
12	+ De Doorbraak, Almelo	26-02-2012	26-02-2012 14:09
13	+ Measmond (Maasvlakte)	26-02-2012	26-02-2012 14:00
14	+ Oelemaars (Losser)	26-02-2012	26-02-2012 12:55
15	+ Vlieland - Pad van Zes	26-02-2012	26-02-2012 12:54

Via deze site kun je ook kijken naar telresultaten in verschillende andere landen. Hieronder een voorbeeld van telresultaten van de telposten Strabrechtse Heide en Patersgronden. ■

Strabrechtse Heide Zondag 23 oktober 2011 ☼

Telperiode: 8:00 - 17:00

Weer: wind ZO3, bewolking 1/8, temperatuur 2->17°C

Tellers: Robert Kastelij, Roel van den Heuvel, Jos Aarts, Antonio Mendoza, Jeu van Rijswijk, Jos Meeuws, e.v.a.

Aalscholver	97	Boomleeuwerik	3	Roek	83
Grote Zilverreiger	2	Veldleeuwerik	1515	Zwarte Kraai	4
Wilde Eend	5	Graspieper	20	Spreeuw	2750
Slobeend	1	Grote Gele Kwikstaart	2	Ringmus	5
Rode Wouw *	4	Witte Kwikstaart	12	Vink	631
Zeearend *	1	Heggenmus	2	Keep	178
Blauwe Kiekendief *	6	Merel	1	Groenling	7
Sperwer	31	Kramsvogel	216	Sijs	18
Bulzerd	67	Zanglijster	1	Kneu	47
Smelleken	1	Koperwiek	147	barmsijs spec	29
Kievit	305	Grote Lijster	4	Goudvink	3
Bonte Strandloper	3	Baardmannetje	4	Sneeuwgors	1
Kokmeeuw	41	Staartmees	1	Geelgors	5
Stormmeeuw	4	Zwarte Mees	2	Rietgors	36
Kleine Mantelmeeuw	1	Pimpelmees	16	Atalanta	10
Holenduif	52	Koolmees	4	Dagpauwoog	1
Houtduif	9490	Gaai	1	Klein koolwitje	2
Grote Bonte Specht	2	Kauw	156		

Totaal: 16030 exemplaren, 53 soorten, 9:00 uren
Ter plaatse: **Hop 1, Klapekster 2**

Vet = Opmerkelijke waarneming (schaarse of zeldzame vogelsoort of hoog aantal)
***** = Kleed/leeftijd informatie ingevuld (beweeg muis over soortnaam)

Patersgronden/Groote heide Zaterdag 22 oktober 2011 ☼

Telperiode: 7:40 - 12:40

Weer: wind Oost4, bewolking 0/8, nachtvorst.

Tellers: Wim Deeben, Toos Deeben en Henk Munsters.

Grote Canadese Gans	34	Grote Gele Kwikstaart	1	Keep	15
Wilde Eend	1	Witte Kwikstaart	2	Europese Kanarie	2
Sperwer	7	Heggenmus	6	Putter	1
Bulzerd	9	Kramsvogel	20	Sijs	20
Smelleken	1	Koperwiek	6	Kneu	11
Kievit	51	Staartmees	7	barmsijs spec	8
Witgat	1	Pimpelmees	22	Goudvink	1
Houtduif	4230	Klapekster	2	Appelvink	1
Boomleeuwerik	11	Roek	2	Rietgors	23
Veldleeuwerik	207	Spreeuw	115		
Graspieper	35	Vink	216		

Totaal: 5068 exemplaren, 31 soorten, 5:00 uren. Ter plaatse: Grote Zilverreiger 1, Klapekster 1
Vet = Opmerkelijke waarneming (schaarse of zeldzame vogelsoort of hoog aantal)

Fotowedstrijd 2011

Het thema: **“Watervogels in De Kempen”**

Pieter Wouters

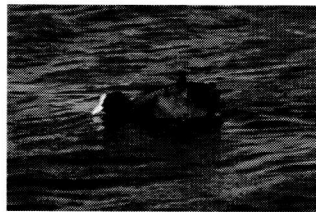
De 27 deelnemende foto's zijn dit jaar in twee etappes beoordeeld. De foto's van Wim Deebeben waren per abuis in de eerste set. Nogmaals, onze excuses Wim. De *Dodaars* van Wil de Veer heeft de eerste plek veroorverd, gevolgd door de *Ijsvogel* van Wim Deebeben in de tweede plaats en door de *Blauwe reiger* van Edwin van der Werf in de derde plaats. Volgend jaar is het thema: **“Natuur in de Kempen”**. ■

Edwin van der Werf

Edwin van der Werf

Bert van Opstal

Wim Deebeben

Edwin van der Werf

Edwin van der Werf

Wil de Veer

Douwe Witteveen

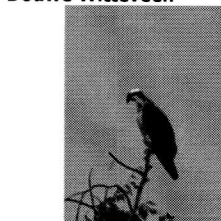
Douwe Witteveen

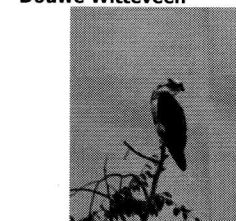
Wim Deebeben

Alfonso Gil

Wiebe Witteveen

Wiebe Witteveen

Wil de Veer

Jacques van Kessel

Jacques van Kessel

Alfonso Gil

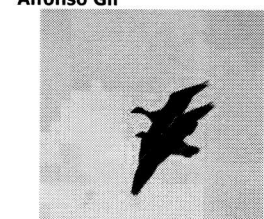
Bert van Opstal

Jacques van Kessel

Jacques van Kessel

Bert van Opstal

Bert van Opstal

Bert van Opstal

Wim Deebeben

Wim Deebeben

Eerste plaats

Dodaars, Wil de Veer

Tweede plaats

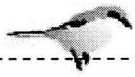
Ijsvogel in de mist, Wim Deeben

Derde plaats

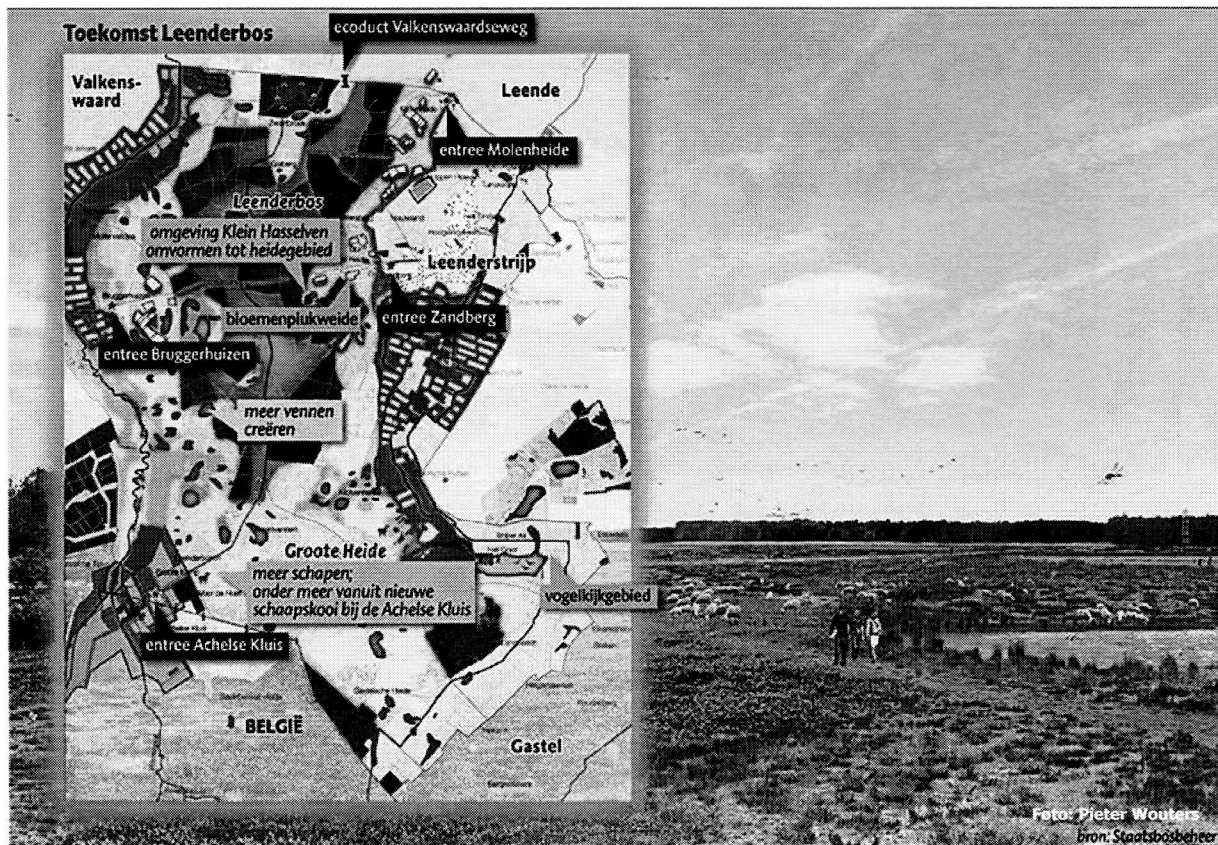
Blauwe reiger, Edwin van der Werf

Nachtzwaluw- inventarisatie 2011

Mark Sloendrecht

In 2011 zijn 100 territoria nachtzwaluwen vastgesteld. De telling beslaat een periode van 15 mei tot en met 10 augustus en in dit verslag zijn alle data van 38 avonden gerubriceerd. Tweeëntwintig mensen deden mee aan deze inventarisatie en voerden in totaal 261 waarnemingen online in op de SOVON- site. De populatie is niet eerder zo groot geweest. Met het ontstaan van corridors en kapvlakten in het bos is veel geschikt biotoop ontstaan waar deze soort momenteel van profiteert.

Inventarisatie

Het onderzoeksgebied bestaat uit drie deelgebieden te weten: het Leenderbos (1.246 ha), de Groote Heide (364 ha) en de Gastelse Heide (132 ha) globaal gelegen tussen de gemeenten Valkenswaard en Leende. Tweeëntwintig mensen - waaronder veel leden van vogelwerkgroep De Kempen - hebben in de zomer van 2011 deelgenomen aan de inventarisatie.

De houtsnip is een lastige soort om te inventariseren

De Groote Heide werd veelal door Jac Seijkens van IVN- Valkenswaard onderzocht. De inventarisatie bestond uit 38 korte bezoeken in de avondschemering binnen de geldende datumgrenzen van 15 mei tot 10 augustus. Begin juni waren de meeste paren actief met zang en balts. Op 4 en 12 juni werden door Henk Sierdsema, in het zuidelijk deel van het Leenderbos en in de omgeving van de corridor Dorven, 15 en respectievelijk 22 waarnemingen gedaan van

territoriale nachtzwaluwen. Later in het seizoen – juli – nam de zangactiviteit van de aanwezige paren af. Op de site www.waarneming.nl werden de meeste waarnemingen gedaan in juni. De eerste waarneming was van 19 april en de laatste van 14 oktober 2011.

Alle waarnemingen werden op veldformulieren ingetekend met vermelding van tijd en plaats, vervolgens werden de uitsluitende waarnemingen als stippen op dagkaarten weergegeven.

Het onderzoeksgebied is opgedeeld in 22 kleine plots van 78 ha. Elk plot werd tweemaal bezocht en meestal te voet op bovenstaande wijze geïnventariseerd. In totaal werden 261 waarnemingen op dagkaarten ingetekend en ook online ingevoerd.

De waarnemingen werden automatisch geclusterd waardoor 100 geldende territoria overbleven. Er werden ook negen waarnemingen - in overgangszones met andere deelgebieden - handmatig geclusterd.

De populatie nachtzwaluwen profiteert momenteel van de ontstane open plekken en corridors

Behalve nachtzwaluwen werden nog een aantal schemeractieve soorten gevolgd waaronder ransuil (2) met twee paren en bedelende jongen op de Groote Heide en één individu in het Leenderbos, Boomvalk (4) waarvan twee paren op de Groote Heide. Kwartel (6) waarvan vier roepende mannen op de Gastelse Heide. En op 12 juni werden tenminste tien exemplaren van het wild zwijn gezien ten zuidoosten van het Klein Hasselsven.

Van de houtsnip werden zes á tien territoria gevonden, ter vergelijking werden in 2009 voor een broedvogelinventarisatie door Pieter Wouters (SOVON) vijftien territoria houtsnip vastgesteld. De houtsnip is een lastige soort om te inventariseren, een simultaantelling is daarvoor de meest geschikte methode. In 2009 heeft in het gebied 'De Geelders' (gemeente Liempde) een dergelijke simultaantelling op drie avonden voor de houtsnip plaatsgehad. De organisatie was in handen van Arno Braam namens de provincie.

The screenshot shows the SOVON Vogelonderzoek Nederland website interface. At the top, there are navigation tabs: BSP, Watervogels, Broedvogels, Nestkaart, Dode dieren, MUS, Slaapplaatsen, WSN, Pers.gegevens, and Uitloggen. Below these is a table titled 'Tellingen invoeren' with an 'Administratie' sub-header. The table contains several rows of data, each with columns for date, time, location, and species, along with buttons for 'bewerk', 'wis', and 'Zet stippen'. Below the table is a 'Voeg een nieuwe bezoekdag toe of pas de gegevens aan:' section with various input fields for date, time, and location, and a 'Toevoegen / wijzigingen opslaan.' button.

▲ On-line invoer – SOVON site

Inrichtingsplan Leenderbos en Groote Heide

Het Leenderbos en de Groote Heide maken deel uit van Boswachterij Leende. Het gebied bestaat uit naaldbos op voormalige dekzandafzettingen en heide. Het ligt ingeklemd tussen de beekdalen van de Tongelreep in het westen en de Strijper AA ten oosten.

Het natuurgebied is aangewezen – in procedure – als natura-2000 gebied (Leenderbos, Groote Heide en Plateaux) met

als doelsoorten nachtzwaluw (minimaal 30 paren), boomleeuwerik (50) en roodborsttapuit (60).

In het nieuwe inrichtingsplan Leenderbos worden de beheersplannen uit natura-2000 geïntegreerd en verder uitgewerkt met extra aandacht voor cultuurhistorie. Samen met de provincie en het waterschap De Dommel wordt gewerkt aan de zogenaamde 'natte natuurparel' Leenderbos.

▲ Leendebos

▲ Grote Heide

Ecologische verbindingzones, vernatting van het gebied en recreatie zijn thema's van het plan, zoals ook beschreven in persbericht 'Het bos moet een bedrijf worden' in het Eindhovens Dagblad (8 november 2011).

Meer vennen en heide - van voor de bosaanplant - in combinatie met 'kampkes' (landbouwenclaves) moeten in het gebied ontstaan. De populatie nachtzwaluwen profiteert momenteel van de ontstane open plekken en corridors tussen de heideterreinen.

Nachtzwaluwpopulaties in Nederland in 2011

In Brabant komen enkele belangrijke populaties nachtzwaluwen voor zoals in bos- en heideterreinen van de Kempen, Brabantse Wal, De Grootte Peel en Weerter- en Budelerbergen. Behalve de Brabantse zandgronden zijn o.a. de Veluwe, Sallandse Heuvelrug, de Maasduinen en Bargerveen belangrijk voor nachtzwaluwen.

De populatie in Nederland bestond in 2010 uit 897 broedparen echter 40 tot 70% van de gebieden werd geteld. De populatie is het laatste decennium significant toegenomen. In 2011 zijn de o.a. de volgende gebieden geïnventariseerd op nachtzwaluwen:

- Hoge Veluwe (97)
- Leusderheide (28), Utrechtse Heuvelrug

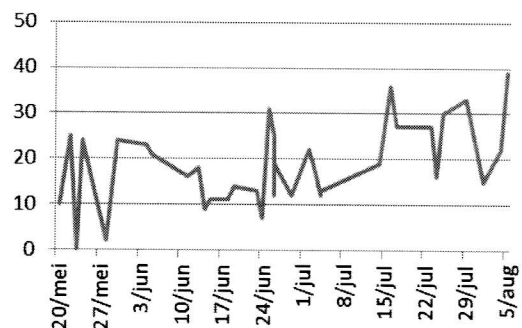
- Bargerveen (33)
- Sallandse Heuvelrug (72)
- Weerter- en Budelerbergen (17)
- Hageven (5)
- Stevensbergen (14)
- Malpie (2)
- Meinweg (33)
- Strabrechtse Heide (30)
- Loon- en Drunense duinen (≥ 18)
- Maashorst (≥ 23)
- Kampina (≥ 19)

Een aantal gebieden is in 2011 niet of heel onvolledig geïnventariseerd waaronder o.a. Maasduinen, Brabantse Wal, Landgoed De Utrecht, Plateaux, Boswachterij De Kempen, Cartierheide, en De Grootte Peel.

Interpretatie broedseizoen

De inventarisatie 2011 resulteerde in **100 territoria**, daarvan kwamen er 72 voor in het Leenderbos. In vergelijking met 2010 een toename die zich vooral voordeed in de corridor en kapvlakten in het zuidelijk deel van het Leenderbos. Daar werden plaatselijk hoge dichtheden waargenomen.

Er werd 33 avonden geteld in het Leenderbos. Op de Grootte Heide werden in 10 avonden 26 territoria geteld. In 2010 waren dat 29

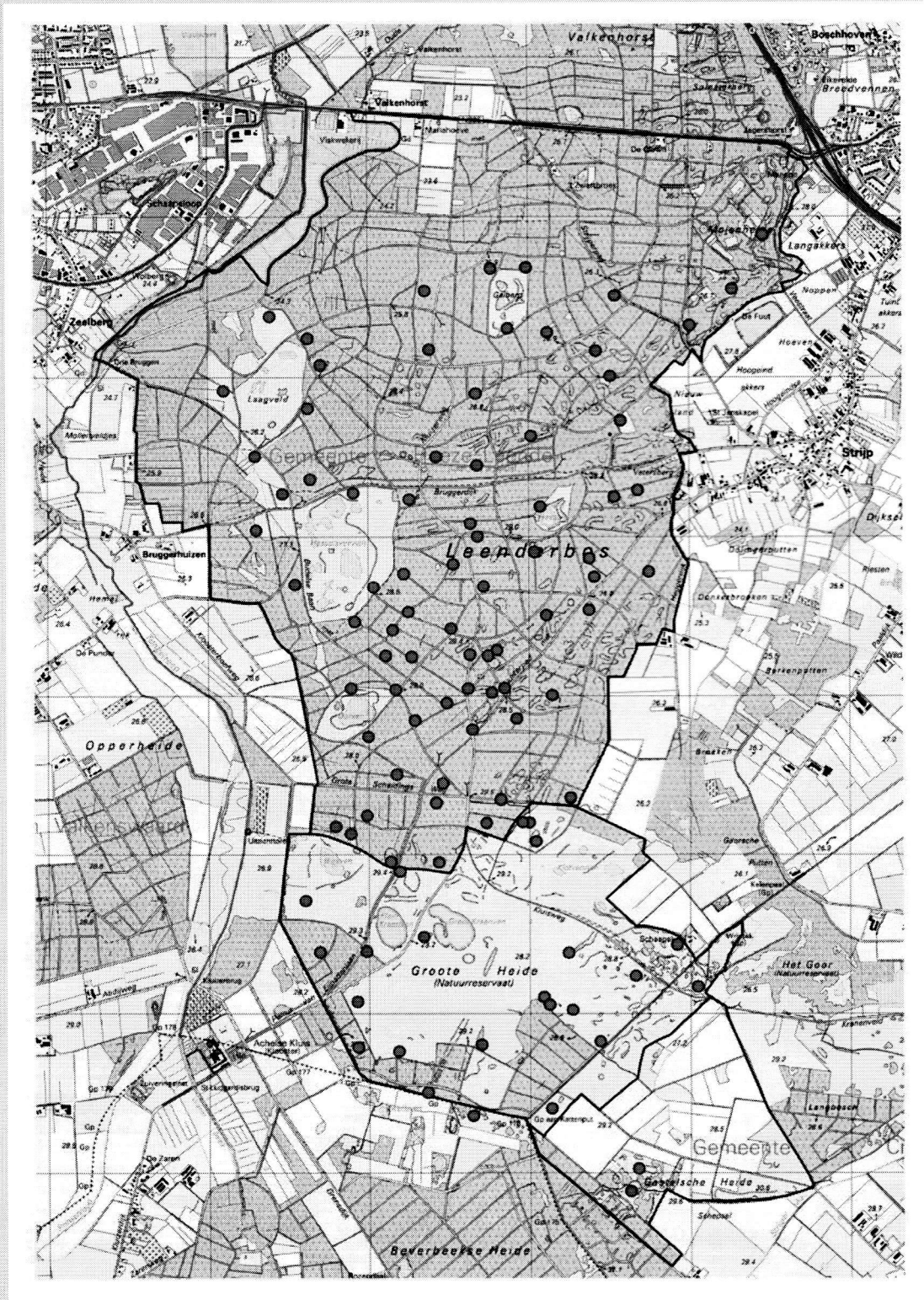
▲ Eerste zang

territoria. Getracht werd om een plot minimaal tweemaal te bezoeken met een tussenliggende periode van meer dan tien dagen. Waarnemingen van enkel roepende vogels zijn buitenbeschouwing gelaten. Bij plaatselijk hoge dichtheden werd uitgaan van het hoogst aantal gelijktijdig zingende vogels.

De recorder werd zelden gebruikt en er kon spontane zang worden genoteerd. De

effectieve periode voor het inventariseren van deze soort waren de schemeringen tot ongeveer 23.30 uur. Later doorgaan vergrootte de kans op foeragerende vogels. De zang ving meestal aan tussen tien à twintig minuten (mediaan 17,5 minuut) na zonsondergang mede afhankelijk van de weersgesteldheid; bij zware bewolking eerder.

▲ Territoriakaart (100 territoria) van de Nachtzwaluw in 2011

Het voedsel van de nachtzwaluw nader bekeken

In 2008, 2009 en 2010 hebben onderzoeken plaatsgevonden naar de broedbiologie, voedseldieet en habitatgebruik van de nachtzwaluw. Dit onderzoek werd uitgevoerd door SOVON Vogelonderzoek Nederland in samenwerking met Stichting Bargerveen en de Vlinderstichting. Marije de Kruijf en Dick Groenendijk van de vlinderstichting hebben in het artikel "Het voedsel van de nachtzwaluw nader bekeken" de relatie tussen het dieet van nachtzwaluwen en o.a. habitatvoorkeur van vlinders beschreven.

Voor het onderzoek werd gebruik gemaakt van informatie verkregen van zenderonderzoek, lichtvallen en voedselproppen van nachtzwaluwen in het Leenderbos en Strabrechtse Heide.

Het voedsel van de nachtzwaluw bleek voor 60% te bestaan uit macrovlinders van de familie uilen 'Noctua'. In totaal werden 59 soorten aangetroffen waaronder ook zes soorten beervlinders en vier soorten spanners.

Uit het onderzoek bleek dat een groot deel van de vlinders - die door nachtzwaluwen werden gegeten - vaak algemeen voorkwamen en geen specifieke binding hadden met broedgebied (bos en heide) van de nachtzwaluw. Nachtzwaluwen zijn voor een groot deel afhankelijk van nachtvlinders, daarbij gedraagt de nachtzwaluw zich als een opportunist. Zoveel mogelijk vlinders worden gegeten met een zo laag mogelijk energieverbruik.

Nachtzwaluwen zochten voor hun voedsel plekken op met een hoge dichtheid aan vlinders zoals bosranden, waterrijke plekken en overgangssituaties. De nachtvlinders behorende tot de familie van de 'uilen' hebben relatief veel biomassa en vormen dus een belangrijk onderdeel van het dieet.

Omdat nachtzwaluwen ook buiten het broedgebied foerageren dient bij inrichtings- en beheersplannen rekening te worden gehouden met de afstand tot eventuele potentieel foerageergebied. ■

Nachtzwaluwen zochten voor hun voedsel bij bosranden, waterrijke plekken en overgangssituaties

Dank

Graag willen we alle personen bedanken die hun medewerking hebben verleend aan de nachtzwaluwinventarisatie 2011.

In het bijzonder:

- SBB te Leende: Jap Smits
- De leden van vogelwerkgroep De Kempen: Fred de Blom, Alfonso Gil Cantabrana, Jeanine van Elferen, Ton Geerts, Bjorn van Gestel, Tom Heijnen, Wim Jacobs, Rien Kelders, Harrie van der Leij, Cees van Rooij, Henk Sierdsema (SOVON), Gerrit Vink, Roel Winters, Wiebe en Maria Witteveen (WRN), Pieter Wouters, Piet Wuyts, Peter Zomer.
- De leden van Hei, Heg en Hoogeind en IVN Valkenswaard: Eric van Asten, Jan Engelen, Jac en Alda Seijkens, Adri Staals, Ton Verwegen.

Voor het verstrekken van informatie omtrent populaties in 'hun gebieden' worden de volgende personen bedankt:

- Peer Bussink (Landgoed de Utrecht), Hidde Bult (Brabantse Wal), Jan-Erik Kikkert (Maasduinen), Koos Slenders (Stevensbergen), Leo Ballering (district Oost Brabant, SOVON), Jac Seijkens en Gaby Bollen (Plateaux en Malpie), Arjan Boele (Nederland, SOVON), Geert Engels (Strabrechtse Heide), Gerrit Dommerholt (Sallandse Heuvelrug), Hans Claes (Hageven), Wil Beeren (Weerter- en Budelerbergen), Frans Huijbers (Boswachterij de Kempen en Cartierheide), Jan Boeren (Meinweg), Wim Cruysberg en Jo van Zanten (de Peel)

De Lange Bleek en de Herbertus- bossen

Henk van der Gaag en Alfonso Gil Cantabrana

Op verzoek van de stichting Het Noordbrabants Landschap heeft de vogelwerkgroep van de KNNV afdeling Eindhoven in 2006 – 2008 de Lange Bleek op broedvogels geïnventariseerd. Dit was nooit eerder gedaan. Het betreft een rustig, vrij onbekend natuurgebied ten zuiden van de Strabrechtse Heide met een opmerkelijke geschiedenis. Samen met de naastliggende Herbertusbossen hebben we 7 jaar besteed aan deze inventarisatie. Hierbij een samenvatting van het verrichte werk en de resultaten.

Het gebied

Het inventarisatiegebied ligt ten zuiden van de Somerenseweg, deels aan beide kanten van de Vlaamseweg. De zuidelijke grens is de camping Recrenova. Het bestaat uit de zuidelijke bosdelen van de Herbertusbossen en het gebied bekend als de Lange Bleek. Een klein stuk bos op 600 m ten zuidwesten, langs de Albertlaan hoort er ook bij. Alles bij elkaar 288 ha.

Eerder had de vogelwerkgroep van KNNV Eindhoven de broedvogels van de Herbertusbossen twee keer geïnventariseerd (1992-1993 en 2003-2004). Omdat de het deel van de Herbertusbossen ten zuiden van de Somerenseweg nooit eerder op broedvogels was geïnventariseerd, betrokken we dat stuk bij de inventarisatie.

De Lange Bleek dankt zijn naam aan een ven met die naam, dat ten zuiden van het huidige bosgebied lag. Rond 1850 bestond het gebied uit woeste grond. In kaart 1 is te zien hoe het terrein voordat de mens het veranderde. Het kasteel van Heeze en de rechte Boschlaan tot de Somerenseweg, toen bekend als Grindweg, zijn goed herkenbaar. Het nu nog bestaande Witven en Bultven ook, al zijn de namen niet op de kaart weergegeven. Omstreeks 1900 was een deel van de Lange Bleek aangeplant met ongeveer 125 ha naaldhout. In kaart 2 is te zien hoe heide en vennen plaats hebben gemaakt voor bos. Er is een weg gekarteerd, waar nu de Vlaamseweg ligt. Het ven de Lange Bleek is samen met waterpartijen, zoals het Grote Peelven, kort na 1900 drooggemaakt voor de landbouw.

In de loop der jaren en vooral vóór de oorlog, is het landschap verder omgevormd tot bos, akkers en weilanden. Het Bultven en drie stukken heide (32 ha) overleefden deze ontwikkelingen.

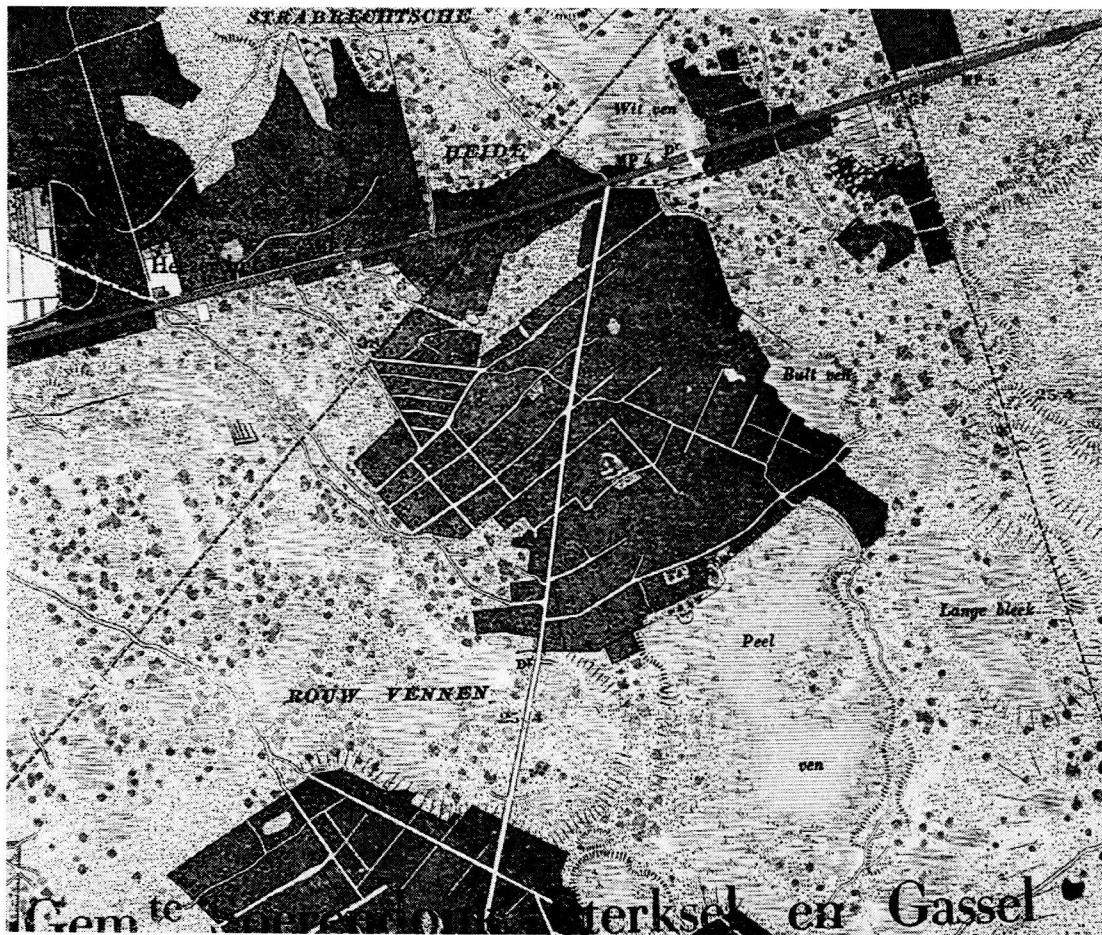
Het Brabants Landschap kocht de Herbertusbossen in 1973 van de familie van Tuyll van Serooskerken, bewoners en eigenaren van het kasteel van Heeze. In 1981 werd de Lange Bleek van Philips Grondbedrijf gekocht. Vóór Philips was de familie Elias, uit Waalre, eigenaar tot 1964. Deze familie had een landhuis in het oostelijk deel van de Lange Bleek. In de oorlog vluchtte deze familie voor de Duitsers naar Amerika.

In hun villa hielden de Duitsers kwartier tijdens de oorlog. Het verzet stak het landhuis in brand aan het eind van de oorlog. De fundering is nog terug te vinden in het veld.

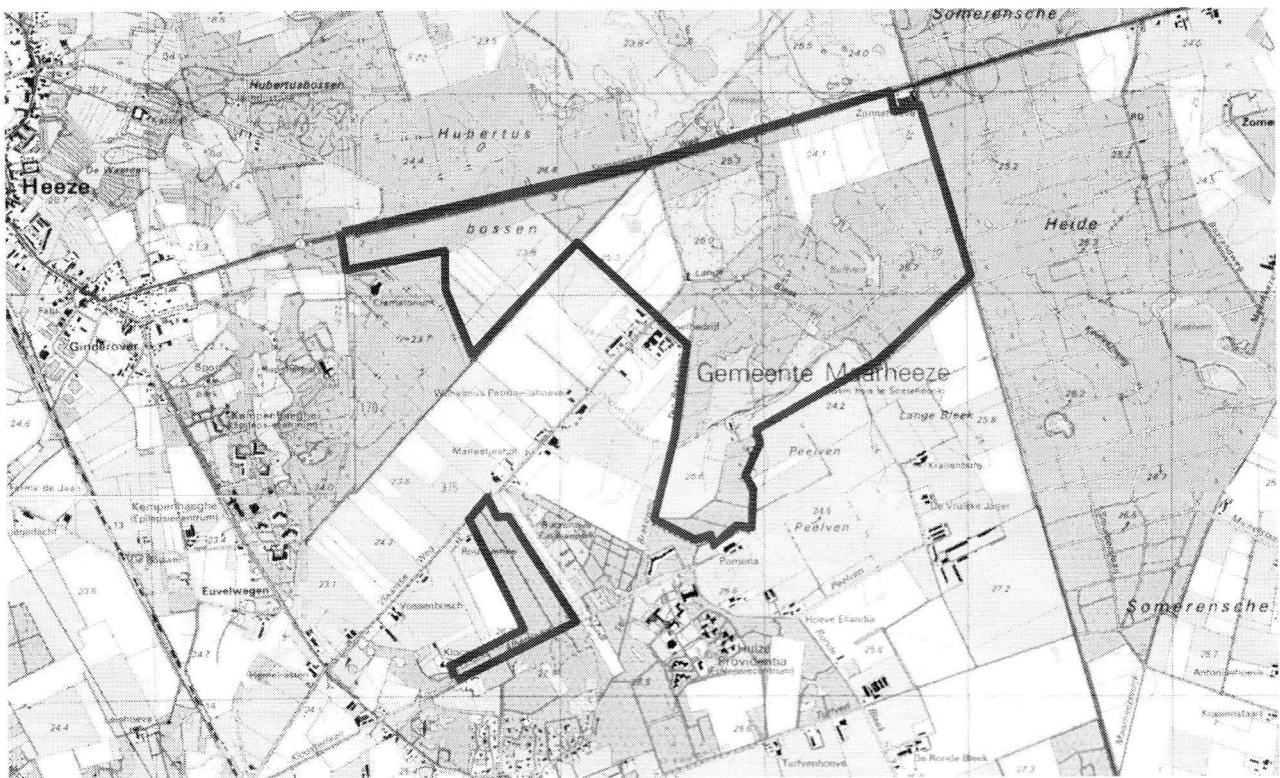
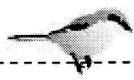
Waarom Phillips deze gronden aankocht is niet bekend. Feit is dat ze (productie)hout aanplantten. Voor de verwijdering van de lage begroeiing gebruikte Phillips chemicaliën. Het natuurbeheer was toen kennelijk anders dan heden; alles was gericht op de (plezier)jacht en op "waardeloze" gronden om zetten in productieve landbouwgronden. Langs de Vlaamseweg staat sinds 1990 een gedenksteen voor drie Nederlandse soldaten, die daar gesneuveld zijn in de Tweede Wereldoorlog.

▲ Kaart 1. Topografische kaart van het gebied omstreeks 1850 [Atlas 1838 - 1857]

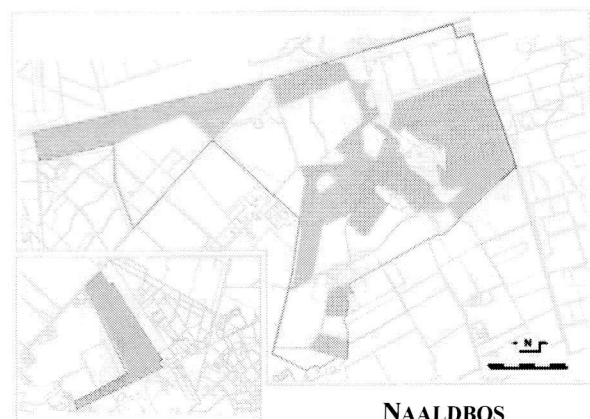
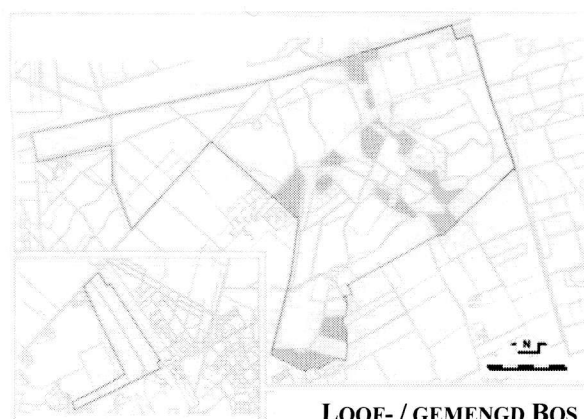
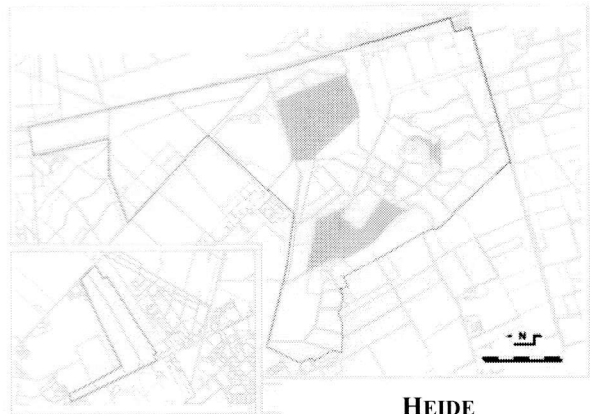
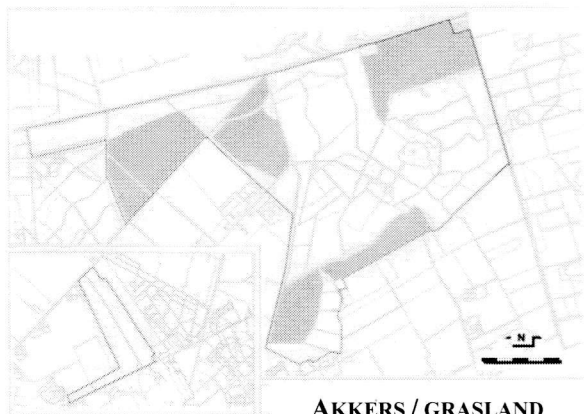
▲ Kaart 2. Topografische kaart van het gebied omstreeks 1900 [Atlas 1892 - 1914]

▲ Kaart 3. Topografische kaart van het gebied omstreeks 1994 [Grote Provincie Atlas, 2^e editie 1998]

Het gebied zoals we het nu kennen is weergegeven in kaart 3. Daarin zijn de grenzen van het inventarisatiegebied ook weergegeven. Kaart 4 geeft een distributie weer van de vegetatie. Deze kaart en de tabellen 1, 2 en 3 zijn afgeleid van de door het Brabants Landschap aangeleverde

gegevens. Tabellen 1, 2 en 3 geven respectievelijk een samenvatting weer van de soorten terrein, de meest voorkomende boomsoorten en de ouderdom van de bossen. Ruim 90% van de bosdelen zijn ouder dan 50 jaar.

▲ Kaart 4. Beplanting (afgeleid van overzicht van het Brabants Landschap) omstreeks 2005

Meer dan de helft van de oppervlakte is bos, voornamelijk naaldbos. Ruim een kwart van het inventarisatiegebied bestaat uit open landschap, voornamelijk grasland. Slechts 12% is nog oorspronkelijk landschap: heide en ven. In het bos zijn nog rabatten terug te vinden, die ten tijde van de ontginning voor het droogmaken van het gebied zorgden. In het zuidelijk deel ligt een diepe, brede watergang die het gedraineerde water afvoerde.

Het Bultven heeft Het Brabants Landschap in 2006 geheel laten schoonmaken. De heidegebieden in het noorden (18 ha) en zuiden (13 ha) worden sinds 1995 door Schotse Hooglanders begraaasd. Dat zorgt voor een open gebied en

voor gevarieerdere vegetatie. Het heidestuk langs het Bultven is omstreeks 2006 geplagd. Het Brabants Landschap probeert de akkers en graslanden aantrekkelijk te maken voor weidevogels. Deze open percelen worden hiertoe sinds enkele jaren rustig bemest. Er zijn poelen gegraven in het noordoostelijk grote perceel. In het bos zijn eikenbomen gezaaid bij de oudste bospercelen ter bevordering van de ondergroei.

Ten zuiden van de Lange Bleek dreigt een bouwontwikkeling de rust van de natuur te verstoren. Op het terrein van Providentia zijn 300 à 400 woningen gepland. Het Brabants Landschap verzet zich tegen deze ontwikkeling.

Soort terrein	Oppervlakte		
	in ha	in % van het totaal	
Gebouw & erf	1,53	0,53%	0,53%
Akker verpacht	4,10	1,42%	28,74%
Grasland eigen	60,05	20,85%	
Grasland verpacht	18,64	6,47%	
Heide	31,23	10,84%	11,17%
Natte Heide	0,95	0,33%	
Naaldbos	136,40	47,36%	57,31%
Loofbos	14,55	5,05%	
Gemengd bos	14,10	4,90%	
Houtwal	2,28	0,79%	
Struweel	1,15	0,40%	1,19%
Water	3,03	1,05%	1,05%
Totaal	288,01	100%	100%

▲ Tabel 1. Overzicht van terreinsorten

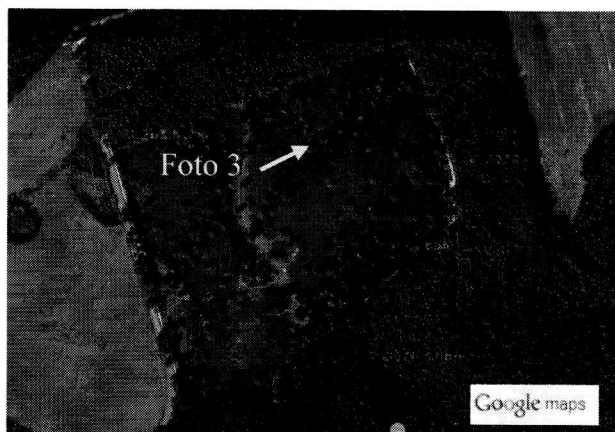
▲ Foto 1. Schotse Hooglanders

Boomsort	Oppervlakte		
	in ha		in %
Grove Den	57,8	Naaldbos 115,6	68,7%
Japane Larix	32,8		
Douglas Spar	18,3		
Fijnspar	6,0		
Omorikspar	0,2		
Oostenrijkse Deen	0,5		
Beuk	1,9	Loofbos 23,1	13,7%
Inlandse Eik	7,4		
Amerikaanse Eik	4,8		
Japane Eik	4,9		
Berk	2,7		
Zwarte Els	0,3		
Overig loofbos	1,1		
Onbekend	29,6	29,6	17,6%

▲ Tabel 2. Overzicht van de boomsoorten

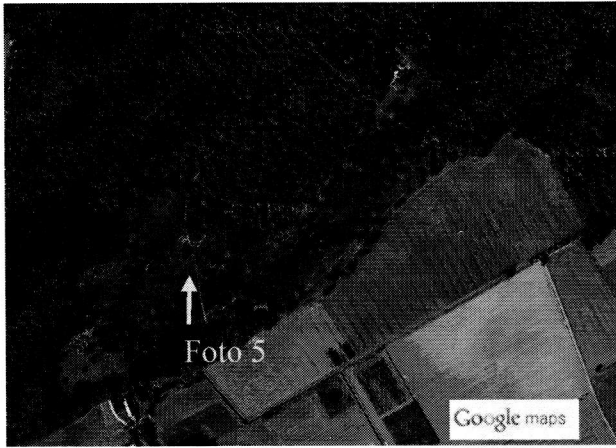
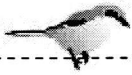
Aanplantjaar	Gemiddeld leeftijd (jaar)	Oppervlakte (ha)
1887 - 1892	117	12
1917 - 1939	79	17
1941 - 1945	64	19
1947 - 1952	58	47
1957 - 1959	49	56
1960 - 1978	38	7
1986 - 2004	12	6

▲ Tabel 3. Overzicht van bosouderdom in 2007

▲ Foto 2. en 3. Het noordelijke heide wordt door twee Schotse Hooglanders begraaasd

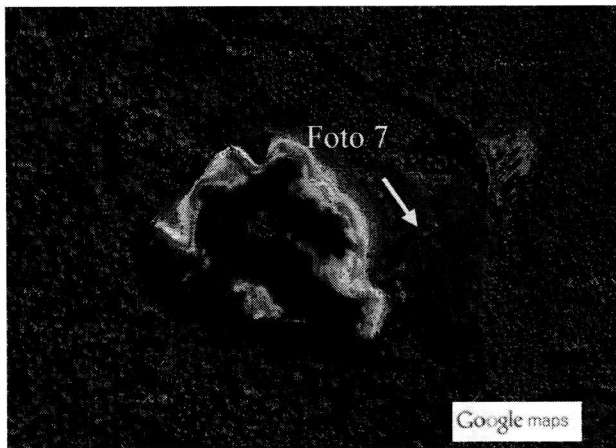

▲ Foto 4. en 5. De zuidelijke heide wordt ook door twee Schotse Hooglanders begraasd

Foto: Alfonso Gil

▲ Foto 6. en 7. Bultven (ooit bekend als Eliasven)

Foto: Alfonso Gil

Foto: Alfonso Gil

▲ Foto 8. Bultven.

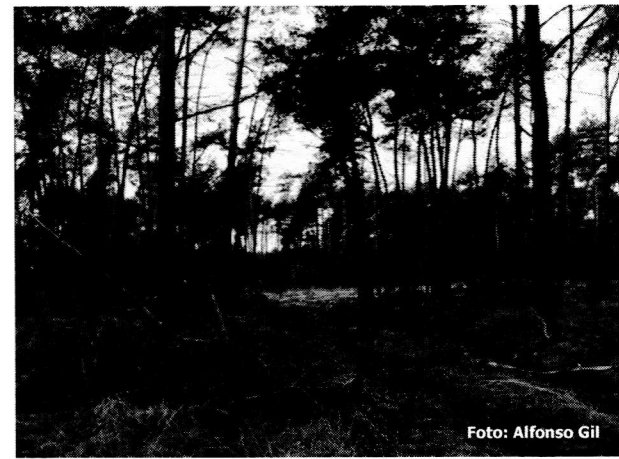

Foto: Alfonso Gil

▲ Foto 9. Vennen en heide zijn vervangen door aangeplant bos, voornamelijk naaldbos

Foto: Alfonso Gil

▲ Foto 10. Bos langs de zuidelijke heide

Foto: Alfonso Gil

▲ Foto 11. Weiland in het zuidelijke deel

▲ Foto 12. Phegeavlinder

▲ Foto 13. Grote parasolzwam

Meer informatie over het gebied: <http://www.brabantslandschap.nl/natuurgebieden/oost/herbertusbossen...>

Veldwerk

De Lange Bleek was nooit eerder op (broed)vogels geïnventariseerd. Het Brabants Landschap verzocht de vogelwerkgroep van KNNV Eindhoven een nulmeting uit te voeren. We besloten een Broedvogel Monitoring Project (BMP) conform SOVON [Van Dijk 2004] uit te voeren.

Na een paar verkenningsbezoeken verdeelden we het gebied in drie fases (jaren); elke fase in twee deelgebieden. Elk deelgebied moest te inventariseren zijn in ongeveer 3 uur. We stippelden routes uit aan de hand van de terreintypes. Deze routes liepen we telkens vanaf een ander startpunt of in de andere richting.

Er zijn 53 ochtendbezoeken afgelegd. In elk deelgebied waren we ongeveer om de week in het veld in de periode maart tot en met juni. Daarnaast deden we ook 10 bezoeken in de avonduren. In januari, februari en juli legden we nog eens 10 extra dagbezoeken af, om vroeg- en laatbroedende soorten te inventariseren. Het veldwerk werd door 20 waarnemers. Bijzonder van deze inventarisatie was de deelname van bijna de voltallige

vogelwerkgroep van de KNNV Eindhoven. De insteek was zoveel mogelijk participatie te bereiken, zodat de minder ervaren vogelaars zouden leren van de meer ervaren deelnemers.

Het weer gedurende de drie jaar van de inventarisatie was niet bijzonder extreem. De winter van 2006 was kouder dan normaal. De winters van 2007 en 2008 warmer. Vooral 2008 had een tamelijk warmere eerste helft. De maanden januari en juni van 2006 en april 2007 waren extreem droog. Opmerkelijk was het stormweer van de winter 2006/2007. Veel bomen vielen toen om, waardoor het gebied een aantal weken minder toegankelijk was.

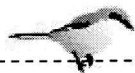
In het veld noteerden we de waarnemingen conform BMP op *veldkaarten*. We noteerden alle waarnemingen, ook van vogels die zeker niet broeden in de biotoop, bijvoorbeeld patrouillerende kolonievogels. Aan het eind van het bezoek controleerden de bezoekers de kaarten en stuurden ze door voor de verwerking. We controleerden deze kaarten weer op fouten, leesbaarheid en "rare dingen".

▲ Foto 14. Vossensporen

▲ Foto 15. Dassenburcht of vossenhol?

Verwerking

De eerste stap was *soortkaarten* maken op basis van de *veldkaarten*. Van de ruim 7.300 waarnemingen bleken 200 niet interessant voor BMP te zijn. Van de relevante waarnemingen, waren er ruim 686 ongeldig conform de methodiek van BMP. Een totaal van 6.451 waarnemingen was dus geldig.

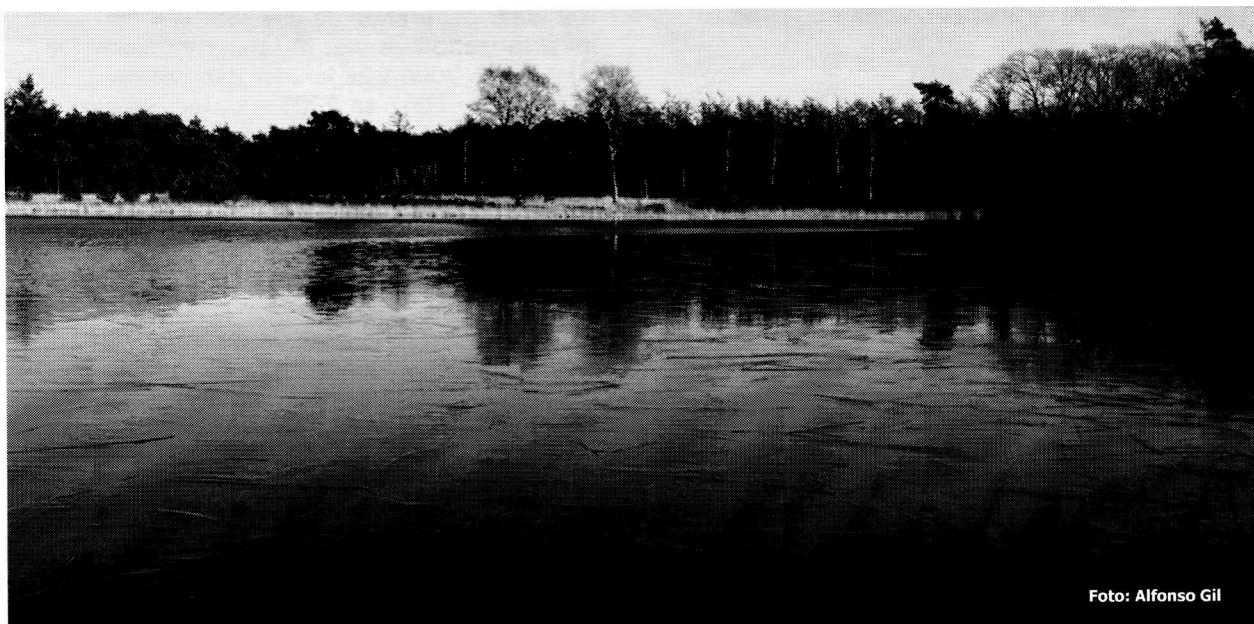
In de *soortkaarten* en aan de hand van de minimaal benodigde geldige waarnemingen, de datumgrenzen en de fusieafstanden, clusterden we waarnemingen tot het minimale aantal territoria. Door het knippen van het inventarisatiegebied in deelgebieden, liepen we het risico te veel territoria langs de grens tussen deelgebieden vast te stellen. Waarnemingen van eenzelfde territorium langs de grens werden door verschillende teams gerapporteerd. Bij de verwerking minimaliseerden we deze doublures.

Ook keken we of overblijvende waarnemingen vanuit verschillende deelgebieden nog territoria op konden leveren, rekening houdend met de fusieafstand en dat de tijdstippen niet te dicht bij elkaar vielen. Deze acties leverden een

minimalisering op van 90 territoria minder dan als we het niet hadden gedaan. Dat is bijna 10% van het totale aantal territoria.

Bij heel mobiele soorten, zoals bijvoorbeeld de Koekoek, was vaak eenzelfde vogel verschillende keren genoteerd in verschillende punten van de route. Door heel kritisch te kijken naar de genoteerde waarnemingen, hebben we getracht een overschatting te voorkomen. Observatie van het gedrag van de vogels en frequente bezoeken hielpen bij deze moeilijke afwegingen. Je kan er echter van uit gaan dat er bij deze wat subjectieve interpretaties een zekere afwijking ontstaat.

We brachten elk jaar een deelrapport uit en in 2009 een eindrapport. Het bestond uit een omschrijving van het gebied, het veldwerk, de verwerking en de resultaten. Verder ook de conclusies en een omschrijving per soort, de bijhorende territoriakaarten en een fotorapportage. Dit artikel is er een samenvatting van.

▲ Foto 16. Bultven

Resultaten

In totaal stelden we 93 soorten vast. Daarvan is er bij 65 soorten minimaal één broedterritorium vastgesteld. In de 288 ha stelden we 1.210 territoria vast (4,2 territoria per ha). In tabel 4 is een overzicht weergegeven van de territoria per soort.

De top-10 in aantal territoria wordt beheerst door de bosvogels. De koploper was de **Vink**, gevolgd door de Goudhaan en de **Roodborst**. In tabel 5 is de top-10 weergegeven. Deze 10 soorten waren goed voor 745 territoria. Met andere woorden: 15% van de soorten leverden

ruim 60% van de territoria op. En 65% als men alleen de bosvogels beschouwt.

In tabel 6 is een overzicht weergegeven van soorten van de Rode Lijst 2004, die we waarnamen in de Lange Bleek. Sommige van deze soorten leverden broedterritoria op. Opmerkelijk lijkt ons het aantal territoria van de **Matkop**. We kunnen niet alle 65 territoriakaarten laten zien in dit artikel. Ter illustratie hebben we er enkele uit het rapport geselecteerd en weergegeven op kaart 5.

De meeste territoria stelden we vast in de bossen (168 ha). Van de 65 soorten waren er 41 typische bossoorten. Het bosgebied concentreerde het meeste leven: 1.085 van de 1.210 territoria. Open gebieden zoals heide, water en grasland (bij elkaar 120 ha) telden 24 soorten, en slechts 125 territoria.

De roofvogels waren overwegend goed vertegenwoordigd in het oosten van het gebied. In totaal één territorium van de **Havik**, één van de **Wespendief** en vijf van de **Buizerd**. De Havik had zijn nestgebouwd in het oudste deel van het bos. De Buizerd was met vijf territoria goed aanwezig. Vooral bij het nest langs een bosrand was leuk te zien hoe de takkelingen zonnebadend nabij het nest wachtten op hun portie voer.

De Torenvalk zagen we vaak (17 waarnemingen). Hetzelfde geldt voor de **Boomvalk** (10 waarnemingen). Helaas onvoldoende geldige waarnemingen voor het vaststellen van territoria. De **Sperwer** namen we 3 keer waar, echter te ver uit elkaar om een territorium vast te stellen.

Met de snippen viel het tegen. Bij de verkenningsbezoeken zagen we de **Houtsnip** meerdere keren. Toch konden we maar één territorium vaststellen. De **Watersnip** is zes keer waargenomen, vooral bij de poelen die het Brabants Landschap in het noordoostelijke grasland had gegraven. Maar helaas ook onvoldoende geldige waarnemingen voor het vaststellen van territoria.

De **Bosuil** brachten we in kaart door simultane telling. Dat leverde 6 territoria op. De **Steenuil** beschikt over zeer geschikte biotopen. Toch geen steenuil waargenomen. Ook de **Ransuil** was niet aanwezig. Er zijn zeker geschikte biotopen voor deze twee uilensoorten, maar toch geen waarneming gedaan.

De vastgestelde vijf territoria van de **Nachtzwaluw** zijn later, in het *Jaar van de Nachtzwaluw*, nog eens vastgesteld en gerapporteerd. De beheermaatregelen gericht op het openhouden van de heide zijn gunstig voor deze soort, aangezien alle territoria gebonden lijken te zijn aan deze biotoop.

Soort	Totaal
Grauwe Gans	3
Canadese Gans	3
Nijlgans	3
Wilde Eend	6
Wespendief	1
Havik	1
Buizerd	5
Patrijs	1
Kwartel	2
Kievit	5
Houtsnip	1
Wulp	2
Holenduif	7
Houtduif	31
Turkse Tortel	1
Koekoek	1
Kerkuil	1
Bosuil	6
Nachtzwaluw	5
Groene Specht	3
Zwarte Specht	4
Grote Bonte Specht	21

Soort	Totaal
Kleine Bonte Specht	4
Boomleeuwerik	3
Veldleeuwerik	1
Boerenzwaluw	5
Boompieper	38
Graspieper	2
Witte Kwikstaart	5
Winterkoning	76
Heggenmus	11
Roodborst	103
Gekraagde Roodstaart	11
Roodborsttapuit	13
Merel	59
Zanglijster	27
Grote Lijster	7
Bosrietzanger	1
Spotvogel	1
Grasmus	5
Tuinfluit	8
Zwartkop	43
Tjiftjaf	30
Fitis	39

Soort	Totaal
Goudhaan	118
Gr. Vliegenvanger	1
Bonte Vliegenvanger	3
Staartmees	9
Matkop	17
Kuifmees	32
Zwarte Mees	38
Pimpelmees	53
Koolmees	74
Boomklever	8
Boomkruiper	38
Gaai	9
Ekster	1
Kauw	1
Zwarte Kraai	21
Spreeuw	14
Vink	142
Groenling	7
Putter	1
Kneu	5
Geelgors	13
Aantal territoria	1.210

▲ Tabel 4. Territoria per vogelsoort (65 soorten met territoria)

We namen minder **Boerenzwaluwen** waar dan verwacht: maar 11 waarnemingen die resulteerden in vijf territoria. De Huiszwaluw maar drie keer. Hoewel er in of vlakbij het gebied voldoende nestgelegenheid is, bleek het gebied niet aantrekkelijk genoeg te zijn voor deze soorten. Er zijn overigens geen nesten gezocht bij de boerderijen en andere gebouwen.

De **Veldleeuwerik** viel ook tegen. Door de rekenmethodiek van BMP, moesten we twee geldige waarneming hebben in drie van de zes deelgebieden om een territorium vast te

stellen. Als we maar 9 in plaats van 10 ochtendbezoeken hadden afgelegd, dan hadden we vier in plaats van één territorium kunnen vaststellen. Deze en de drie territoria van de **Boomleeuwerik** lagen allemaal in heidegebied.

Fitis (39 territoria) en **Tjiftjaf** (30 territoria) lijken veel op elkaar. Toch hebben ze een andere voorkeur bij hun territoriumkeuze: de Tjiftjaf is in de bossen te vinden, vooral loof- en gemengd bos. De Fitis heeft liever open landschap.

Plaats	Soort	Totaal
1	Vink	142
2	Goudhaan	118
3	Roodborst	103
4	Winterkoning	76
5	Koolmees	74
6	Merel	59
7	Pimpelmees	53
8	Zwartkop	43
9	Fitis	39
10	Zwarte Mees	38

▲ Tabel 5. Top-10

Op Rode Lijst 2004	Categorie	Waarnemingen	Territoria
Patrijs	kwetsbaar	1	1
Koekoek	kwetsbaar	16	1
Kerkuil	kwetsbaar	1	1
Nachtzwaluw	kwetsbaar	21	5
Groene Specht	kwetsbaar	8	3
Boomvalk	kwetsbaar	10	0
Zomertortel	kwetsbaar	1	0
Veldleeuwerik	gevoelig	5	1
Boerenzwaluw	gevoelig	16	5
Graspieper	gevoelig	28	2
Spotvogel	gevoelig	1	1
Gr.Vliegenvanger	gevoelig	2	1
Matkop	gevoelig	77	17
Kneu	gevoelig	9	5
Huiszwaluw	gevoelig	3	0
Kramsvogel	gevoelig	9	0
Huismus	gevoelig	1	0
Ringmus	gevoelig	3	0
Watersnip	bedreigd	6	0
Tapuit	bedreigd	3	0
Klaapekster	ernstig bedreigd	1	0

Tabel 6. Territoria per vogelsoort ►

Bijna de helft van de territoria van de Fitis is in heidegebied te vinden. Iets meer dan de helft van de territoria van de Tjiftjaf in naaldbos, terwijl de oppervlakte van naaldbos 5 keer groter is dan de oppervlakte van loof- en gemengd bos. Deze territoriadiistributie volgt overigens nagenoeg hetzelfde patroon als dat van de Zwartkop (43 territoria).

De drie toppers **Vink**, **Goudhaan** en **Roodborst** waren erg talrijk. Ze leverden een kwart van de vastgestelde territoria op en ze waren zo'n beetje overal. Bij enkele soorten stelden we maar één territorium vast. Dat is te verwachten bij soorten met een groot territorium, zoals bijvoorbeeld de Havik. Bij andere soorten vragen we ons af waarom slechts één? Zoals de **Spotvogel**, **Putter**, **Turkse tortel**, **Grauwe vliegenvanger**, **Ekster**, **Kauw**, onder andere.

Is dit gebied onbekend voor deze soorten? Hebben we ze niet weten te vinden? Nestelgelegenheid is zeker aanwezig. Zou er te weinig voedsel beschikbaar zijn om vogels aan te trekken in de broedtijd? Prefereren de vogels andere gebieden boven de Lange Bleek? Of waren er juist te weinig vogels?

Wat ons een ideale plek voor vogels om te broeden kan lijken, blijkt niet zo te zijn. Daar kwamen we achter door alle territoria op elkaar te leggen in een kaart. Het bleek dat er bosdelen waren, die nagenoeg leeg van vogels waren. Dat was het geval van de strook bos ten zuiden van het noordoostelijk grasland. Een verklaring van dit feit gaat niet verder dan speculaties.

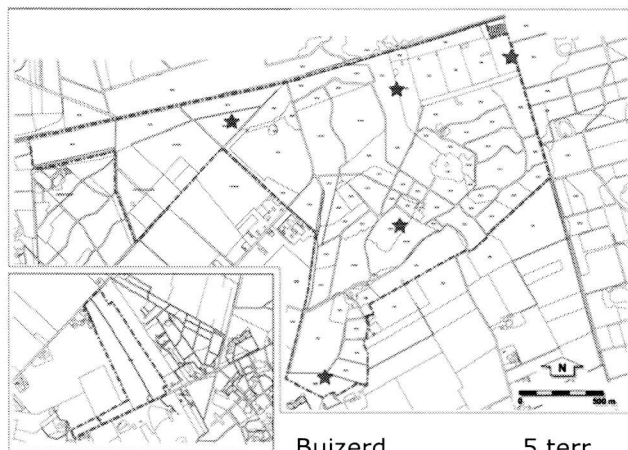
▲ Foto 17. Boomvalk

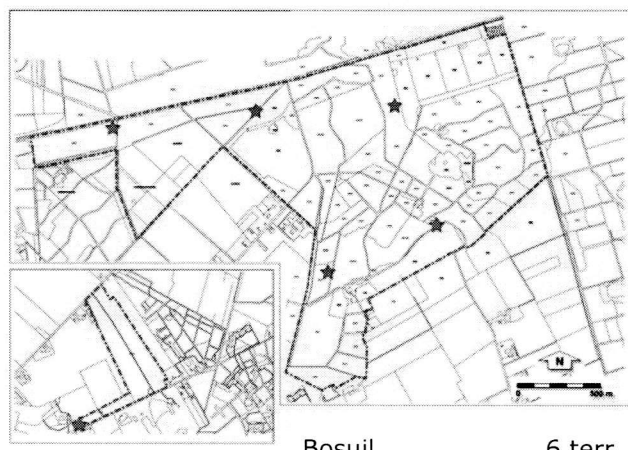
▲ Foto 18. Buizerd of Wespindief?

Boomvalk. *Herkenning:* middelgrote, sierlijke vlakmet lange, spitse vleugels en middellange, recht afgesneden staart. Pijlsnellen, wendbare vlucht en vermogen om vogels in vlucht te vangen...

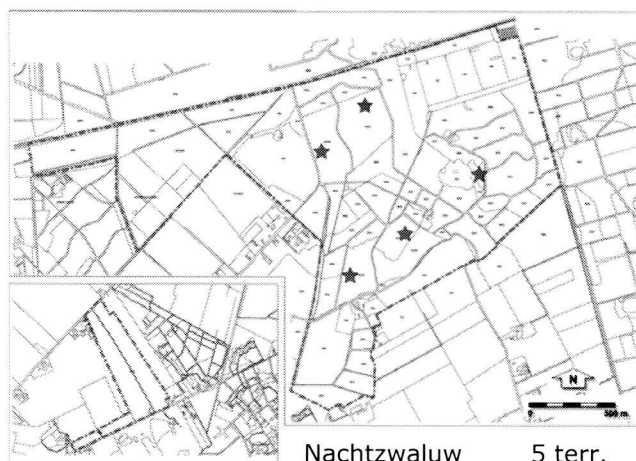
Wespindief. *Herkenning:* iets groter met langere vleugels dan Buizerd, maar op afstand gemakkelijk hiermee te verwarren...

Buizerd 5 terr.

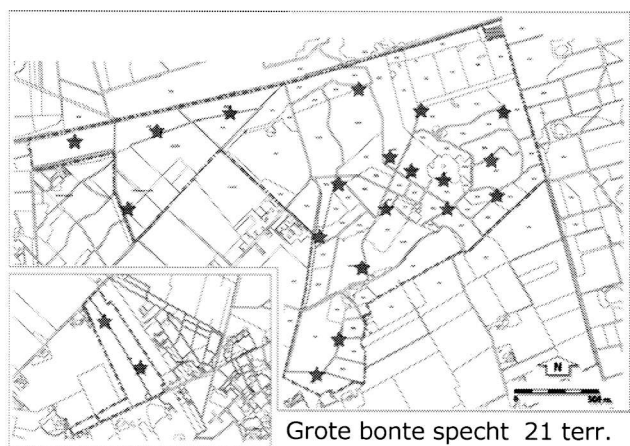
Bosuil 6 terr.

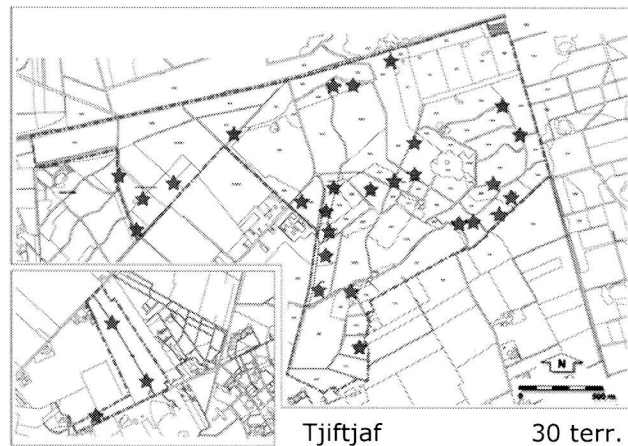
Nachtzwaluw 5 terr.

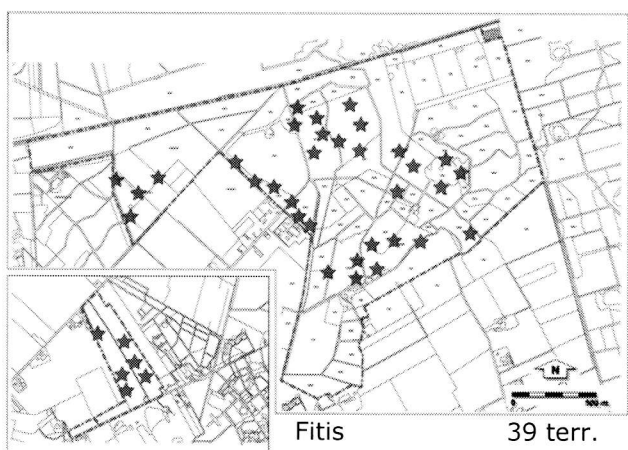
Zwarte specht 4 terr.

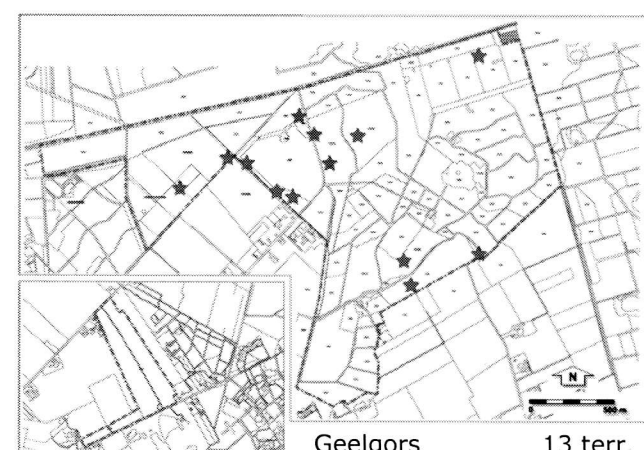
Grote bonte specht 21 terr.

Tjiftjaf 30 terr.

Fitis 39 terr.

Geelgors 13 terr.

▲ Kaart 5. Selectie van enkele territoriakaarten

Herbertusbossen

Een vergelijking tussen deze inventarisatie en die van de oostelijke Herbertusbossen ligt voor de hand. Vooral de bosgebieden langs de Somerenseweg vormen een homogene biotoop met die van de Herbertusbossen. De westelijke bossen zijn samengesteld met oud loofbos en dat lijkt ons minder vergelijkbaar.

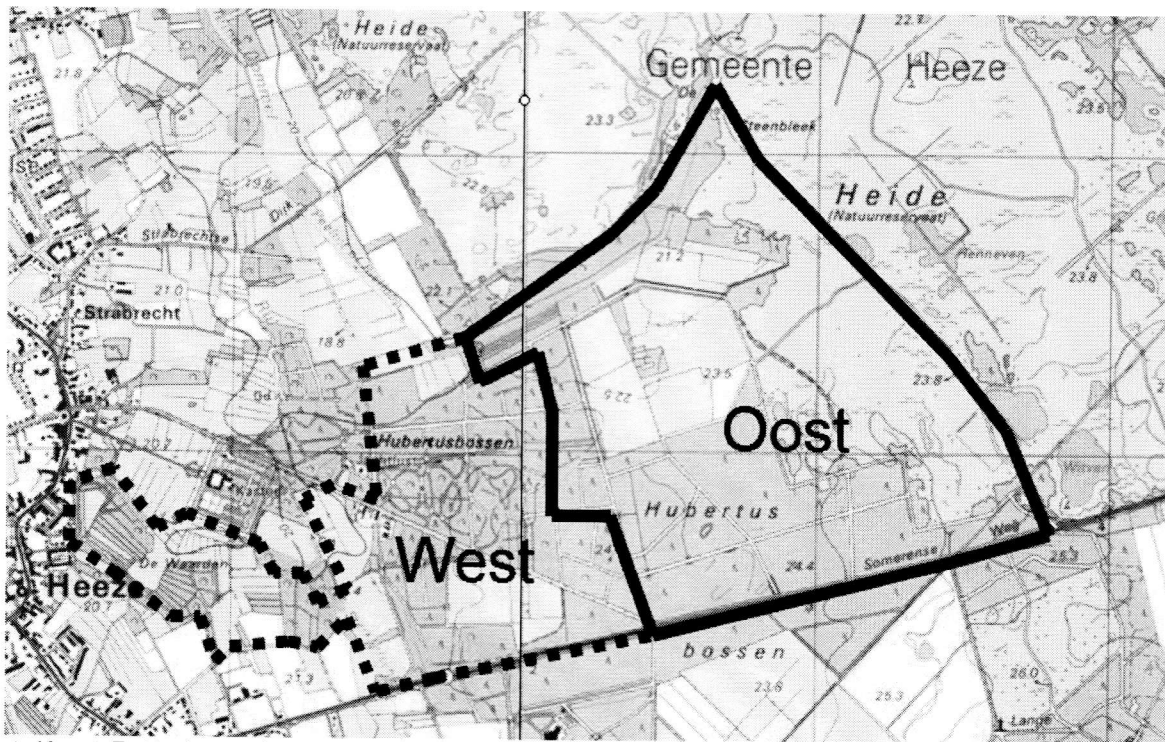
Een vergelijking tussen de Strabrechtse Heide en de heidegebiedjes in de Lange Bleek is ook denkbaar. De heidegebiedjes van de Lange Bleek zijn echter klein en wat geïsoleerd ten opzichte van de grote heidevelden ten noorden van de Somerenseweg. Deze vergelijking gaat dus minder goed op.

De vergelijking tussen resultaten van eerdere inventarisaties in de Herbertusbossen Oost en die in de Lange Bleek is in principe te doen.

waarnemingen. Dat zou de lagere territoria-aantallen in de Herbertusbossen kunnen verklaren.

Het is de vraag hoeveel territoria er meer in de Herbertusbossen zouden zijn bepaald wanneer we alle waarnemingen systematisch hadden genoteerd. Bij benadering kan men de eventuele afwijking schatten door te kijken hoeveel waarnemingen in de Lange Bleek genoteerd zijn, die anders zijn dan territorium- en nestindicerende waarnemingen of nestvondst.

83% van alle waarnemingen in de Lange Bleek zijn van de categorie territorium-nestindicerend of nestvondst. De resterende 17% (paar of volwassen individu in geschikt broedbiotoop) heeft een zekere rol gespeeld in de territoriebepaling van de Lange Bleek,

▲ Kaart 5. Herbertusbossen van het Brabants Landschap

Er moet echter rekening gehouden worden met twee cruciale verschillen tussen beide onderzoeken.

Deze onderzoeken volgden allemaal de BMP-methodiek. Echter bij de Herbertusbossen voerden we het veldwerk "onnauwkeuriger" dan bij de Lange Bleek. Daardoor kunnen er territoria gemist zijn, of juist teveel vastgesteld zijn.

De teams in het veld waren in de Herbertusbossen kleiner en het aantal bezoeken was lager. Er werd verder minder aandacht besteed aan de verschillende soorten waarnemingen: men noteerde bijna uitsluitend territorium- en nestindicerende waarnemingen of nestvondst, en besteedde minder aandacht aan de andere soorten

in tegenstelling tot de Herbertusbossen, waar deze waarnemingen niet consequent waren genoteerd.

Hoe bepalend deze 17% (5% paar, plus 12% volwassen in geschikt broedbiotoop) waarnemingen zijn, is ervan afhankelijk of het geldige waarnemingen betreft. Dat wordt bepaald door een aantal factoren zoals type waarneming, vogelsoort, tijdstip, enz.

Uit de tabel in bijlage 5 van de BMP-handleiding blijkt dat de waarneming paar in geschikt broedbiotoop bij 30% van de 257 vogelsoorten van de lijst geen geldige waarneming is. En bij volwassen in geschikt broedbiotoop is dat zelfs 59%. Deze getallen zijn groter als je alleen de groep bosvogels neemt.

De invloed van de gemiste waarnemingen in de Herbertusbossen is dan ook gevoelsmatig kleiner dan die 17% suggereert. Als men de bovengenoemde getallen combineert, zou er ongeveer 8% van de waarnemingen volwassen individu en paar in geschikt broedbiotoop ertoe doen. Een (groot) deel van deze waarnemingen is bij de clustering opgeslokt door andere geldige waarnemingen, waardoor maar een (klein) deel van de 17% leidt tot extra territoria.

Gesteld dat de vergelijking dan toch voldoende verantwoord is, dan blijkt dat:

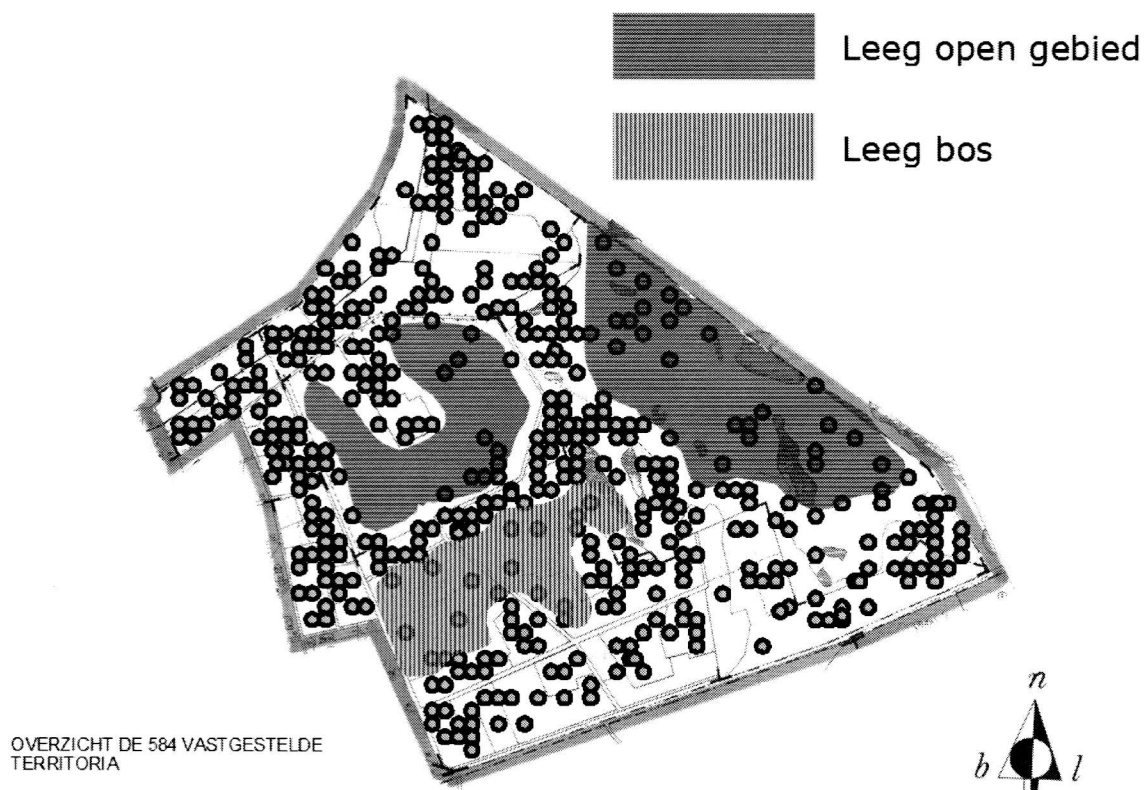
- De Lange Bleek vogelrijker is dan de Herbertusbossen;
- In de Lange Bleek bijna drie keer zoveel territoriadichtheid is vastgesteld bij de biotopen grasland en akker als in de Herbertusbossen;
- In de heidegebieden ongeveer twee keer zoveel;
- Bij bos en houtwal komen de getallen van beide inventarisaties met elkaar overeen.

Het viel ons ook op dat sommige soorten van de Lange Bleek helemaal niet in de Herbertusbossen voorkomen: **Buizerd**, **Heggenmus** en **Geelgors**.

Hierbij komt het tweede verschil om de hoek kijken. Bij de Lange Bleek hebben we gelopen in de percelen. In de Herbertusbossen alleen op de paden. Dat verklaart grotendeels de verschillen bij de open (grote) percelen met heide, grasland en akkers.

Lopen dwars door de percelen in de Lange Bleek gaf een realistischer beeld dan het uitsluitend langs de percelen lopen, zoals in de Herbertusbossen.

In kaart 6 (alle territoria) van deze laatste hebben vooral de akkers en heide grote lege ruimtes. Op een zekere afstand hoor en zie je geen vogels meer. De vogels waren er waarschijnlijk wel, maar we hebben ze niet goed genoeg gezocht!

▲ Kaart 6. Lage territoriadichtheid in Herbertusbossen Oost

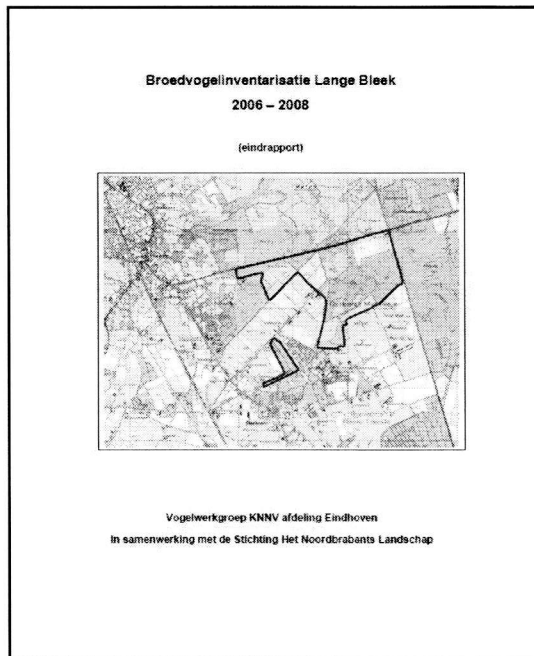
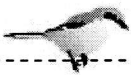
Evaluatie

Het eindrapport *Broedvogelinventarisatie Lange Bleek 2006 – 2008* had naar ons gevoel een te lange doorlooptijd. Het veldwerk was intensief, de verwerking best arbeidsintensief en het opstellen van de rapporten erg tijdrovend.

We zijn echter tevreden met het resultaat. Onze opdrachtgever Het Brabants Landschap was ook erg te spreken: "een indrukwekkend

rapport... schat aan informatie waardoor wij bij ons beheer beter met de vogels rekening kunnen houden".

Behalve voor dat doel, ondersteunt het rapport momenteel de bezwaren tegen de bouwplannen op het terrein van Providentia. Deze inventarisatie blijkt dus nuttig te zijn. En dat voelt goed.

Het systematisch en intensief inventariseren heeft zijn waarde bewezen. Het maakt de vergelijking met andere gebieden makkelijker en met het gebied zelf, als het Brabants Landschap latere inventarisaties uitvoert.

Toch vragen we ons sterk af of vergelijkbare resultaten met minder werk behaald kunnen worden. We streven in ieder geval naar een eenvoudigere opzet bij volgende inventarisaties. Er wordt gesproken over minder ochtendbezoeken, helemaal geen avondbezoeken en meer gerichtere veldbezoeken, zoals de zo succesvolle extra bezoeken in de winter en in de zomer.

In de Lange Bleek hebben we veel territoria vastgesteld. Er waren geen bijzondere soorten, geen rariteiten. Het gebied is eigenlijk onderdeel van een grotere eenheid. De bosgebieden hebben ongeveer dezelfde soorten en populaties als de Herbertusbossen. De kleinere biotopen (heide, water, akkers, enz) zouden wellicht meer aansluiting moeten hebben met andere soortgelijke gebieden, zoals de Strabrechtse Heide.

Deze nulmeting draagt bij aan het afstemmen van het beheer op de natuurwaarden. Het is niet duidelijk welke doelen voor dit gebied gesteld zijn. In ieder geval zal een tweede inventarisatie over enkele jaren moeten aantonen of het gebied zich ontwikkelt als een waardige uitloop van de Strabrechtse Heide. ■

Dankwoord: aan alle twintig veldbezoekers, in het bijzonder Monique voor de onmisbare hulp bij de coördinatie. Ook aan de rest van de vogelwerkgroep voor de aandacht en de lofwoorden toen de deelrapporten en het eindrapport werden gepresenteerd. Ten slotte ook aan het Noord-Brabants Landschap voor de getoonde waardering, in het bijzonder onze opdrachtgever Mari de Bijl.

Literatuur

Atlas	1838 - 1857	Grote Historische Atlas van Nederland, Deel 4, Zuid-Nederland, 1838-1857, Kaart 82-83, schaal 1:50.000
Atlas	1894 - 1914	Grote Historische Topografische Atlas van Noord-Brabant, 1894-1914, Kaart 709, schaal 1:25.000, verkend in 1898
Lars Svenson e.a.	2010	ANWB Vogelgids van Europa
ANWB en Vogelbescherming
J. Spronk	1981	Herbertusbossen - Lange Bleek, floristische inventarisatie
Plantenwerkgroep KNNV Eindhoven
J.H. Mooij	1992	Broedvogelinventarisatie Herbertusbossen (westelijk deel)
Vogelwerkgroep KNNV Eindhoven
J.H. Mooij	1993	Broedvogelinventarisatie Herbertusbossen (oostelijk deel)
Vogelwerkgroep KNNV Eindhoven
SOVON	2002	Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000
Naturalis / KNNV Uitgeverij
J.H. Mooij	2003	Broedvogelinventarisatie Herbertusbossen (westelijk deel)
Vogelwerkgroep KNNV Eindhoven
Henk van der Gaag
en Alfonso Gil	2004	Broedvogelinventarisatie Herbertusbossen (oostelijk deel)
Vogelwerkgroep KNNV Eindhoven
Henk van der Gaag
en Alfonso Gil	2006	Broedvogelinventarisatie 2006 Lange Bleek (noordelijk deel)
Vogelwerkgroep KNNV Eindhoven
Henk van der Gaag
en Alfonso Gil	2007	Broedvogelinventarisatie 2007 Lange Bleek (oostelijk deel)
Vogelwerkgroep KNNV Eindhoven
A.J. van Dijk	2004	Handleiding Broedvogel Monitoring Project (broedvogel-
Inventarisatie in proefvlakken).
SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbbergen.
Beschikbaar via www.sovon.nl/pdf/Handleiding-BMP.pdf
J. van Kessel en P.
van Happen	2007	De Blauwe Klauwier 2007/2, "Herkenning van Wespddieven, een korte handleiding voor het
veldwerk."
Vogelwerkgroep de Kempen
Henk van der Gaag
en Alfonso Gil	2009	Broedvogelinventarisatie Lange Bleek
2006 - 2008 (eindrapport)
Vogelwerkgroep KNNV afdeling Eindhoven

Huiszwaluwen (Delichon urbica) in de Kempen in 2011

Wim Deeben

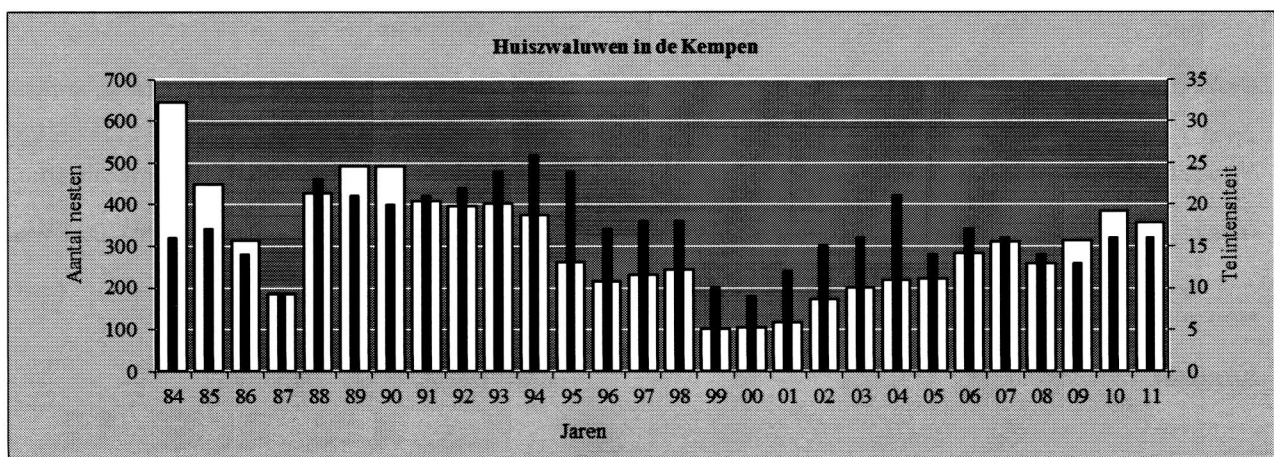

Foto: Wim Deeben

In 2011 zijn er in de Kempen weer huiszwaluwen geteld. Ten opzichte van het overzicht van 2010 is er een verandering.

Overzicht 1984 tot en met 2011

In tabel 1 is een overzicht te zien van de getelde nesten in de loop van de afgelopen achtentwintig jaar. Ook is de telintensiteit per jaar aangegeven. Deze staat voor het aantal plaatsen waar de huiszwaluwen geteld zijn in dat jaar. In grafiek 1 zijn deze resultaten weergegeven: zowel van de aantallen als van de telintensiteit.

▲ Grafiek 1. Aantal nesten van de huiszwaluw in de Kempen (witte balk) en het aantal plaatsen waar geteld is (zwarte balk) in de periode 1984-2011

Plaats	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11
Acht	--	6	8	11	11	16	9	12	10	--	17	19	26	26	27	--	--	--	5	28	27	--	46	50	--	--	33	22
Bergeijk	--	8	6	--	6	7	6	3	7	8	8	7	4	4	1	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Bladel	--	39	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	1	1	1	--	--	--	--	--	--	--	
Breugel	24	20	9	9	12	13	12	5	9	3	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	--	--	
Budel	--	--	--	--	31	31	22	20	14	6	5	2	16	11	7	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	
Budel Dorplein	--	--	--	--	30	25	25	26	26	23	12	10	--	--	13	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	
Budel Schoot	--	--	--	--	10	7	12	3	6	2	2	1	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	
Casteren	27	--	--	--	6	12	--	--	--	14	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	1	1	
Duizel	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	0	--	--	--	--	--	--	--	0	--	--	--	--	--	--	--	--	
Eindhoven	97	82	53	42	29	31	25	29	30	23	18	17	24	20	21	6	3	3	20	7	4	6	4	4	3	--	2	
Geldrop	77	32	36	40	44	49	56	39	32	16	19	24	17	20	16	14	--	8	5	11	10	20	23	29	34	50		
Hapert	33	13	14	13	21	17	17	11	10	--	12	6	--	--	--	--	--	--	--	0	--	6	13	--	--	3	4	
Heeze	1	8	15	18	21	13	10	4	8	4	14	16	13	8	14	20	26	21	26	27	19	22	18	35	34	59		
Hoogeloon	37	33	--	--	--	--	--	--	--	7	--	--	--	--	--	--	--	--	20	20	20	30	30	30	30	30	45	
Knegsel	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	4	2	--	--	--	--	--	--	--	--	2	--	--	--	--	--	--	
Lage Mierde	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	1	--	--	--	--	--	--	
Leende	34	23	--	5	4	3	11	6	6	8	9	6	5	6	2	0	0	0	2	1	3	5	10	7	9	14		
Leenderstrijp	--	--	--	--	--	--	--	--	--	45	35	32	33	32	53	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	
Luykgestel	37	21	19	--	24	22	25	22	19	23	18	18	8	9	10	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	
Maarheeze	--	--	--	--	2	45	51	42	36	33	31	--	--	33	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	
Nuenen	73	43	38	21	19	--	--	16	12	18	18	12	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	
Oerle	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	2	4	7	14	25	15	13	
Reusel	68	46	--	--	44	49	49	28	27	15	16	17	11	3	3	2	2	0	1	2	1	1	2	--	--	--		
Soerendonk	--	--	--	--	34	39	27	26	27	19	19	--	--	11	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	
Steensel	21	26	26	27	32	30	30	27	19	19	6	3	9	8	5	3	1	2	2	0	0	2	1	3	0	1		
Sterksel	--	--	--	--	--	--	--	--	--	40	48	--	--	19	18	21	19	22	18	23	21	17	18	22	23	16		
Veldhoven (de Run)	40	21	29	--	21	34	40	33	38	18	21	25	17	25	32	28	33	16	17	19	23	47	53	50	52	53		
Veldhoven (Boerenbo)	--	--	--	--	1	--	--	--	2	6	9	11	13	6	6	11	18	23	21	23	17	22	21	17	23	14		
Waalre	40	--	29	--	--	21	33	30	32	25	--	10	6	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	
Weebosch	23	19	14	--	3	4	7	6	8	9	7	2	2	1	1	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	
Westerhoven	12	10	18	--	22	25	26	22	20	20	17	9	12	8	12	--	--	23	25	31	30	38	19	24	16	47		
Wintelre	--	--	--	--	0	--	--	--	--	8	10	--	--	--	--	--	--	--	9	32	--	21	17	8	5	8		
Zandoerle	--	--	--	--	--	--	--	--	--	0	--	--	--	--	--	--	--	2	4	2	4	3	5	1	2	3		
Totaal:	644	450	314	186	427	493	493	410	398	404	375	261	217	232	243	103	105	118	172	200	219	221	283	312	258	315		
Telintensiteit:	16	17	14	9	23	21	20	21	22	24	26	24	17	18	18	10	9	12	15	16	21	14	17	16	14	13		

▲ Tabel 1. Overzicht van de getelde huiszwaluwnesten in de Kempen van 1984 – 2011

Bespreking per plaats

Acht, is na twee jaar weer geteld, met een flinke achteruitgang.

Bladel, niet geteld.

Breugel, niet geteld.

Casteren, van 1 broedgeval naar 0.

Duizel, niet geteld.

Eindhoven, Verhoging doordat de wijk Blixembosch is geteld.

Geldrop, nagenoeg stabiel gebleven.

Hapert, nagenoeg stabiel gebleven.

Heeze, flinke achteruitgang.

Hoogeloon, wederom een toename.

Knegsel, niet geteld.

Lage Mierde, niet geteld.

Leende, kleine achteruitgang.

Oerle, flinke toename.

Reusel, niet geteld.

Steensel, wederom een toename.

Sterksel, na een achteruit in 2010 dit jaar een flinke toename.

Veldhoven (de Run), achteruitgang, weer op het peil van achterliggende jaren.

Veldhoven (Boerenbond) enorme afname.

Westerhoven, na de opleving van 2009 weer een afname.

Wintelre, flinke afname.

Zandoerle, lichte toename.

Nestplaatsen in het buitengebied

Tabel 2 geeft het verloop van het aantal nesten van huiszwaluwen weer.

Plaats	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Fabrieken KZM Budelco, Dorplein	--	--	--	--	19	26	28	19	25	28	19	12	19	19	20	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	
Achelse Kluis / Achelseweg	58	39	53	63	75	83	81	56	46	56	43	26	11	9	15	26	50	38	17	13	18	18	17	3	3	4	5	3	
Aanscotse Beemden Eindhoven	--	--	--	--	--	--	--	--	--	2	4	3	--	5	22	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	1	3	2	
Riethoven Veldhovensedijk	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	8	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	
Leenderstrijp boerderijen Paaldijk	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	28	29	11	10	5	--	--	31	27	28	29	24	17	26	27	28	21	6	
De Ruijter van Steveninck kazerne	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	7	--	6	--	--	--	--	--	--	18	25	36	44	34	5	5	4
Tuinder Oirschotsedijk	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	6	7	3	
Wintelre, Boerderij de Haas	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	21	10	15	6	11	17	
Leende, Valkenswaardseweg	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	8	5	5	37	51	35	60	68	70	70	51	43	40	23	
Leende, Strijperdijk	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	1	0	0	0	0	0	0	--	--	--	--	
Leende, Strijpsestraat	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	10	10	10	10	16	20	20	20	27	38	38	36	
Leende/Maarheeze, Ulkendonken	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	4	5	6	8	11	12	15	15	12	
Leende Maarhezerweg	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	5	6	2	8	8	12	13	11	13	
Sterksel, Turfweg	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	17	21	27	19	13	16	13	15	13	4	4	0	--	--	
Sterksel, Ronde Bleek	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	8	13	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Reusel, Schepersweijer	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	32	32	--	--	--	--	--	
Totaal:	58	39	53	63	94	109	109	75	71	86	102	70	48	43	84	61	80	144	124	108	168	208	244	205	185	163	156	119	

▲ Tabel 2. Aantal huiszwaluwen op enkele plaatsen in het buitengebied

Bespreking per plaats

De Achelse Kluis en Achelseweg, Achelseweg afname, de aantallen van De Achelse kluis zijn niet bekend.

Aanscotse beemden, een lichte afname.

Leenderstrijp, boerderij Paaldijk, enorme afname.

De Ruijter van Steveninck kazerne, afname zet door.

Tuiner Oirschotsedijk, flinke afname.

Wintelre, Boerderij de Haas, wederom een toename.

Leende, Valkenswaardseweg, enorme afname.

Leende, Strijperdijk, wederom geen broedgeval.

Leende, Strijpsestraat, licht afname.

Leende, Ulkendonken, lichte afname.

Leende, Maarhezerweg, lichte afname.

Sterksel, Turfweg, doordat het erf een verboden terrein is, géén juiste weergave van de aantallen.

Sterksel, Ronde bleek, wederom geen broedgeval.

Reusel, Schepersweijer, niet geteld.

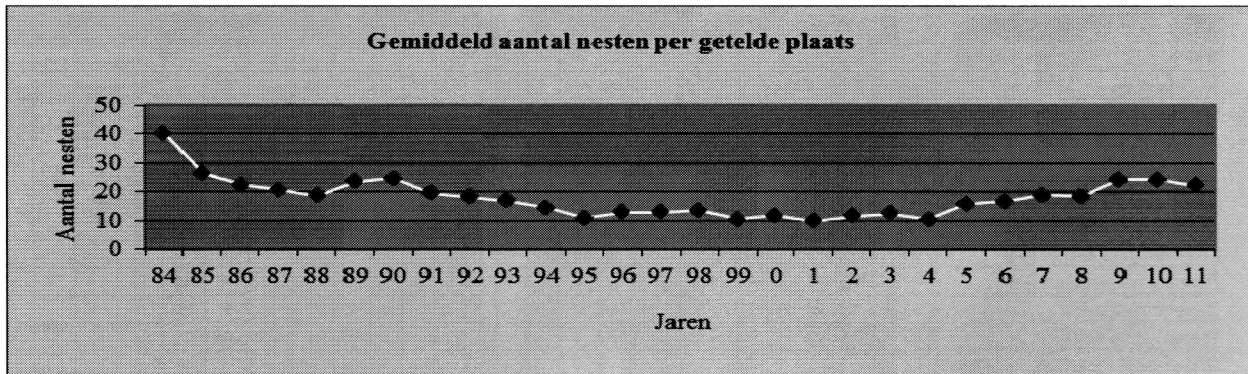

Foto: Wim Deeben

Discussie

Het gaat al jaren slecht met de huiszwaluw. In de tabellen is dat duidelijk te zien. Het jaar 2011 is met name in het buitengebied een jaar van verdere achteruitgang. De telintensiteit is nagenoeg gelijk gebleven.

▲ Grafiek 2. Gemiddeld aantal nesten van de huiszwaluw per getelde plaats in de Kempen in de periode 1984-2011

Aandachtgebieden

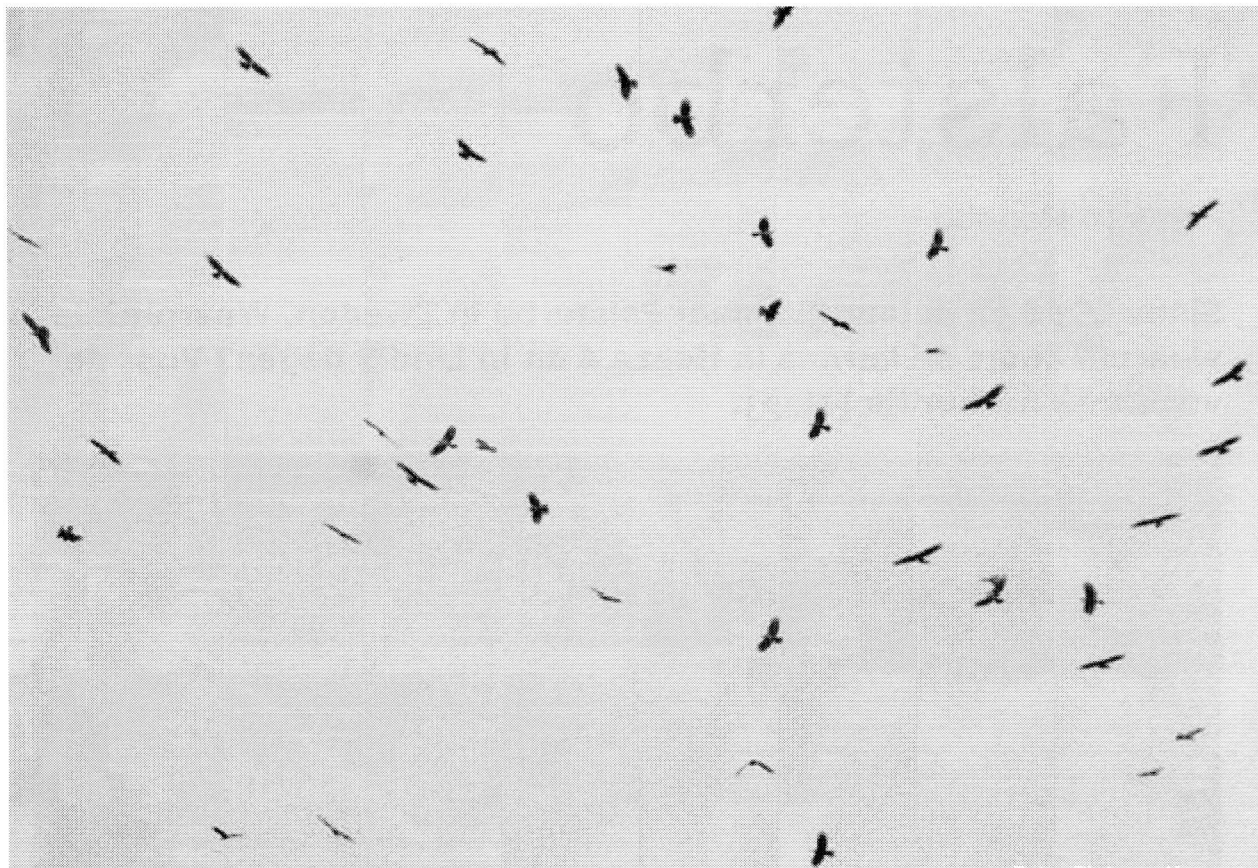
In de loop der jaren is de populatie ver achteruit gegaan. Voor het jaar 2012 wordt wederom aan de tellers (dames zijn zéér welkom!) de vraag voorgelegd, kijk naar specifieke aandachtgebieden die van belang zijn voor de Huiszwaluw:

1. bouwmaterialen in de omtrek aanwezig.
2. afsteken van nesten.
3. overstekken in donkere kleuren geschilderd.
4. wat is er in de omgeving veranderd. ■

Dankwoord: Het team huiszwaluwtellers bestond dit jaar uit de volgende personen: **Frans Hijnen, Rien Kelders, Cees van Rooij, Piet Wuijts, Bert van Herk, Wil de Veer, Mart van de Broek, Piet van Happen, Geert Engels, Roel Winters, Geert Sanders, Guus Nas, Mark Sloendregt, en Toos Deeben.**

Literatuur

- Veenhuizen, W.** 1997. De Huiszwaluw (*Delichon urbica*) in de Kempen in 1996. *Blauwe Klauwier* 23(4): 114-116.
- Veenhuizen, W.** 1998. De Huiszwaluw (*Delichon urbica*) in de Kempen in 1997. *Blauwe Klauwier* 24(2): 27-29.
- Veenhuizen, W.** 1999. De Huiszwaluw (*Delichon urbica*) in de Kempen in 1998. *Blauwe Klauwier* 25(1): 5-7.
- Deeben, W.** 2002. De Huiszwaluw (*Delichon urbica*) in de Kempen in 2001. *Blauwe Klauwier* 28(1): 1-3.
- Deeben, W.** 2003. De Huiszwaluw (*Delichon urbica*) in de Kempen in 2002. *Blauwe Klauwier* 29(2): 13-16.
- Deeben, W.** 2004. De Huiszwaluw (*Delichon urbica*) in de Kempen in 2003. *Blauwe Klauwier* 30(1): 1-4.
- Deeben, W.** 2005. De Huiszwaluw (*Delichon urbica*) in de Kempen in 2004. *Blauwe Klauwier* 31(1): 11-14.
- Deeben, W.** 2006. De Huiszwaluw (*Delichon urbica*) in de Kempen in 2005. *Blauwe Klauwier* 32(2): 9-14.
- Deeben, W.** 2007. De Huiszwaluw (*Delichon urbica*) in de Kempen in 2006. *Blauwe Klauwier* 33(1): 20-26.
- Deeben, W.** 2008. De Huiszwaluw (*Delichon urbica*) in de Kempen in 2007. *Blauwe Klauwier* 34(2): 25-31.
- Deeben, W.** 2009. De Huiszwaluw (*Delichon urbica*) in de Kempen in 2008. *Blauwe Klauwier* 35(1): 27-33.
- Deeben, W.** 2010. De Huiszwaluw (*Delichon urbica*) in de Kempen in 2009. *Blauwe Klauwier* 36(1): 27-33.

▲ Een lucht vol met Wespendieven.

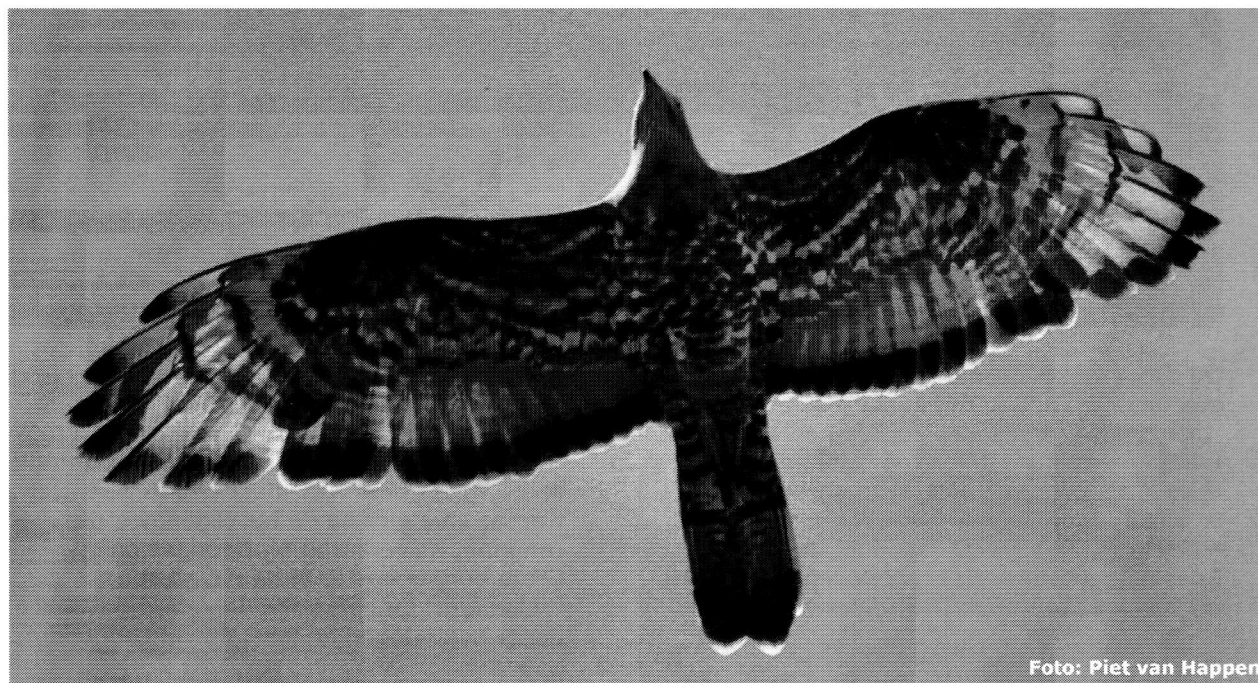

Foto: Piet van Happen

Veelal komen steeds dezelfde vogelaars terug. In april, mei begint het mailen: van de Peel tot Friesland, IJsselstreek, Duitsland, Denemarken, Zweden en Noorwegen. Ja dan wordt het, ook al is er slechte trek, toch ook wel gezellig. Of zo als Eddie Chapman uit Noorwegen zegt, de slechtste vogeldag is altijd beter dan de beste werkdag.

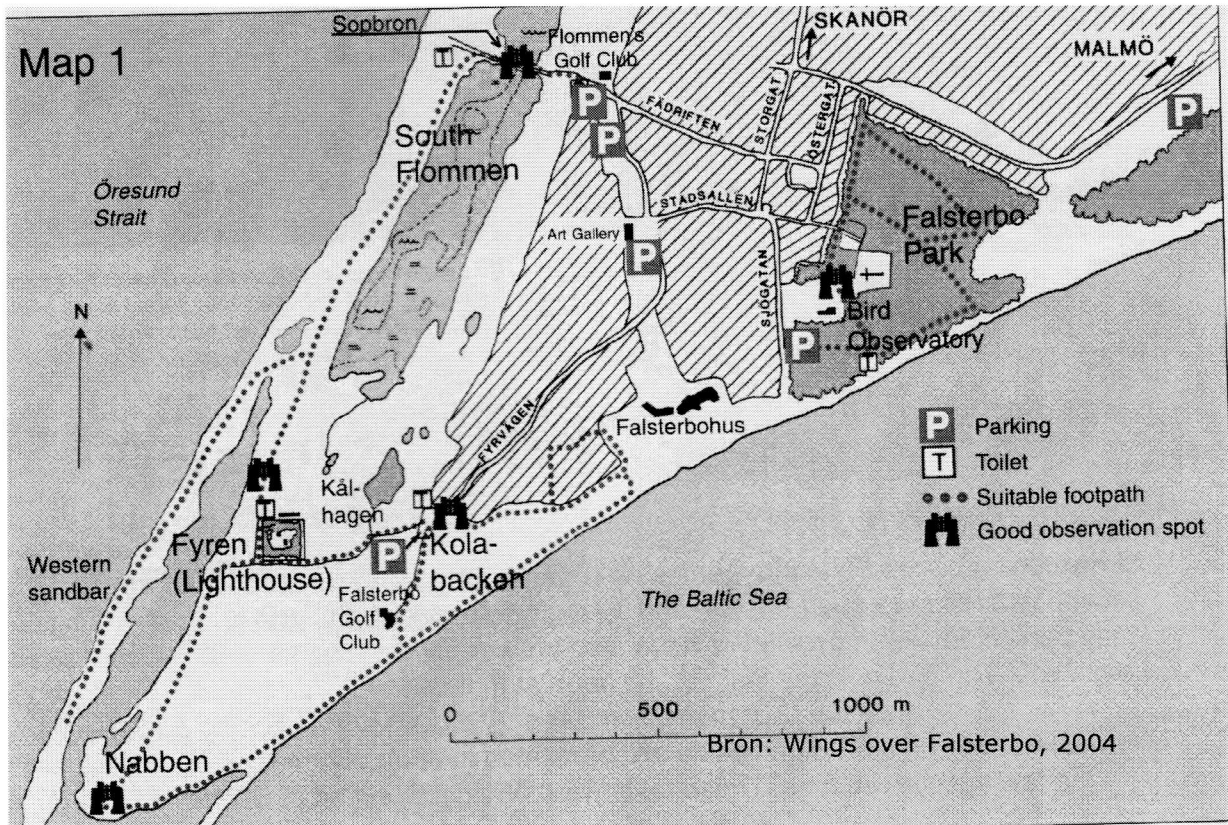
Na enkele jaren in de derde week van september te gaan, ben ik overgestapt naar

eind augustus, begin september. De reden: de dag is een stuk langer, nog niet zo koud en de Wespendieventrek, en dat bevalt me goed. In iedere periode is er wel iets aparts b.v. eind september veel Buizerd en zangvogels later in b.v. oktober Ruigpoot, Buizerd en arenden, Rode vrouwen, het is maar net wat je wilt. Bijgevoegd een staatje met records en met records is het zo: die zijn er om te verbreken.

< Het Begin >

Op internet staat veel over het begin van het Europees vogeltrek telpunt te Falsterbo. Wat ik er over wil zeggen is dat Gustaaf Rudebeck in 1942 [foto Rudebeck met handtekening 1998 ??] is begonnen met de vogels te tellen.

Dit is uitgegroeid tot een organisatie SKOF die in Falsterbo ringt en vogels telt in samenwerking met de universiteit van Lund. Hoe ziet een dag trektellen in Falsterbo eruit.

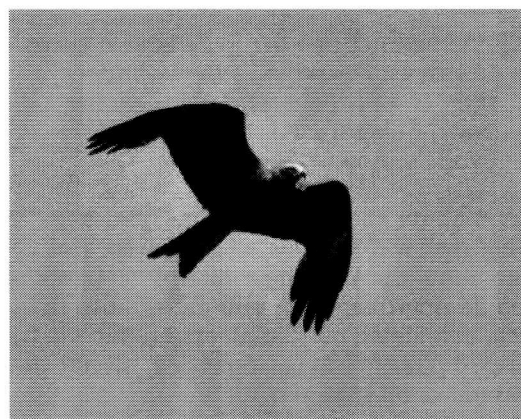

Zelf probeer ik rond 7.00 uur op Kolabacken (zie kaart) te zijn om dan na plus minus een kwartiertje een rondje te gaan lopen met kamera, langs het vuurtorenbosje kijken of er eventueel wat in de netten zit (als het weer het toe laat om te vangen). Dan op mijn gemak naar Nabben (de punt) om daar rustig wat rond te kijken naar eventueel steltlopers, eenden etc. Dan rustig via het strand en langs het kantoor van de golfclub terug op Kolabacken. Daar zitten we dan als er trek is en redelijk weer, tot plus minus 17.00 uur. Naar de camping wat eten en na het eten eventueel Stenudden, vuurtorenbosje of de

camping rondlopen: je weet nooit wat er binnenvalt of er zijn Sperwers aan het jagen. Ook leuk is het om achter de kerk van Skanör de velden in te gaan vooral als het erg nat is voor ganzen, steltlopers en roofvogels. Als de groep van rond Deventer er is, 's avonds in de kantine de foto's van de dag bekijken op de tv. Die jongens hebben allerlei aansluitingen en kabels bij zich, ja die zijn niet voor een gat te vangen. De laatste jaren ook regelmatig discussies wat betreft Steppekiek, Grauwe kiek, vooral dan over juvenielen. En en dan op tijd naar bed.

Wat te doen als je eens een dag wat anders wilt dan vogeltrek?

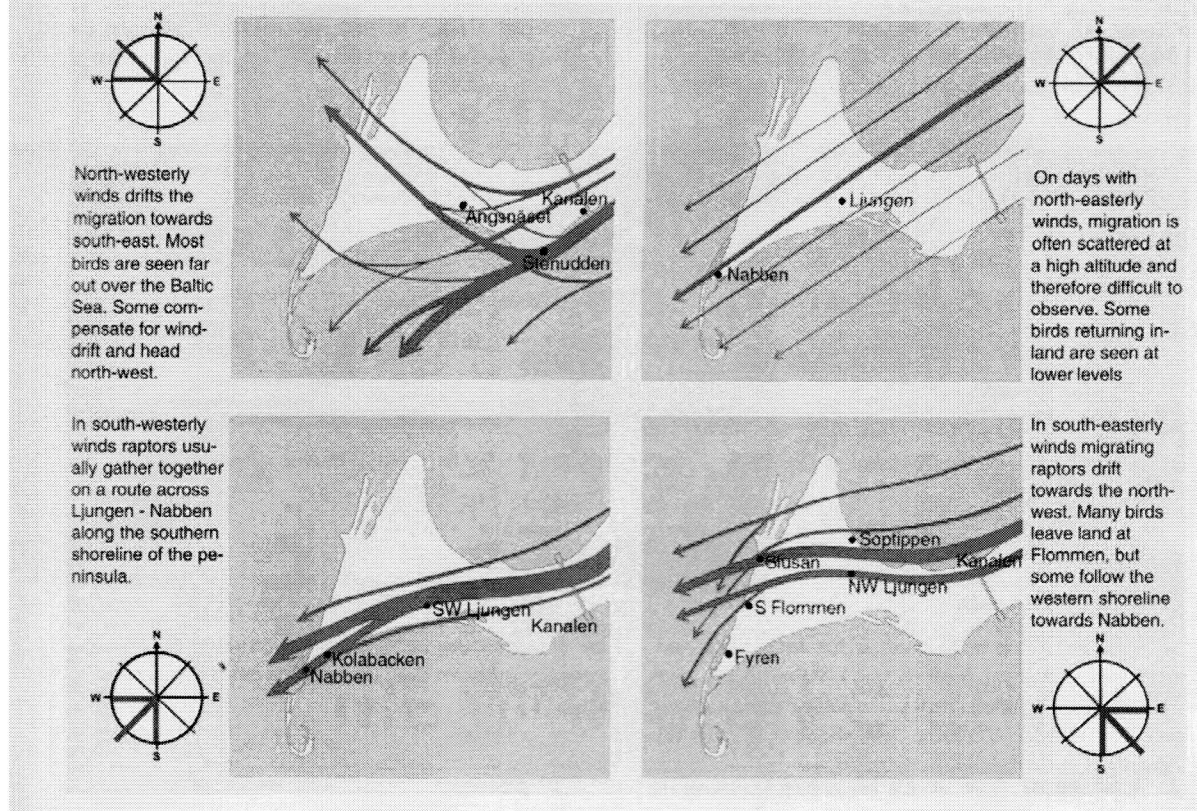
Zie kaart...

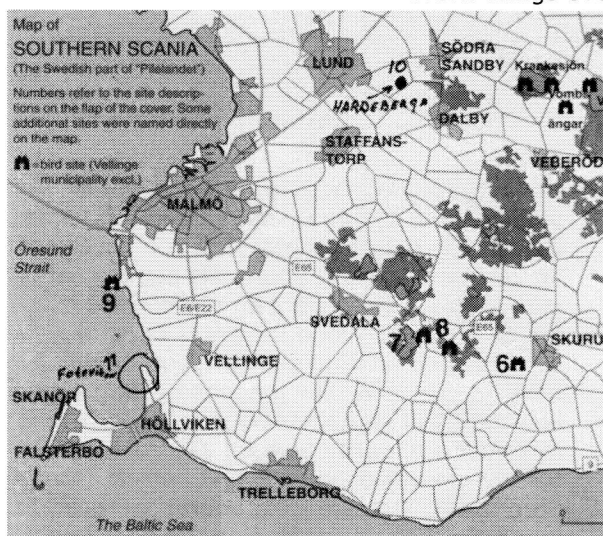
▲ Zwarte wouw

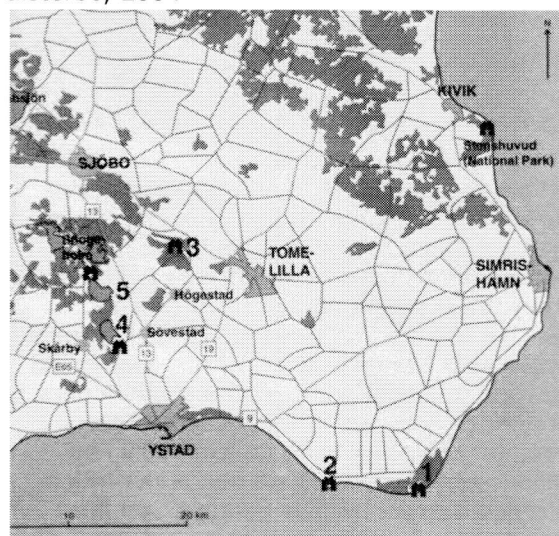
Fig. 6. Main migratory routes of raptors (mainly soaring species like buzzards and kites etc.) at different wind directions (indicated by the arrows in the compass cards beside the maps). The black dots show the best observation sites.

Bron: Wings over Falsterbo, 2004

▲ Deel 1 West

Deel 2 Oost ▲

Wij noemen het een dagje Fyledalen (is **nr. 3** op de kaart). Fyledalen is landschappelijk mooi en er zit Steenarend, Rode wouw, Sperwer, Buizerd maar ook spechten, zangvogels, Boomkickers etc.

Nr. 4 op de kaart: Krageholmssjön, een groot meer met watervogels en Zeearend. Het is te zien vanaf de weg, maar beter is het zandpad aan de noordkant een 100 meter in te rijden. Er is een kleine parkeerplaats en dan via het bospad naar het meer lopen. Ps. bij nat weer kan het goed glad zijn.

Punt **nr. 6** op de kaart is Näsbyholm een vlak gebied met kans op Schreeuwarend en andere roofvogels. Ook Vombsjön en Vombsångar zijn goed. Bij Vomb staan ook verschillende vogeltorens waarop je goed de omgeving af kunt zoeken: dikwijls Kraanvogels.

En dan ben je al gelijk bij Krankesjön, een groot meer met grote vogeltoren: altijd goed. Ook **nr. 7** en **nr. 8** bij Börringesjön en Havgårdssjön is altijd iets te zien.

Nr. 10 op de kaart is Hardeberga. Hardeberga is een plaatsje van 3 huizen, een

schooltje en een kerkje. Het pad naast het kerkje loopt naar de steengroeve daar zit de Oehoe. Maar je moet er een beetje geluk mee hebben om hem te zien. Zelf heb ik hem meer niet dan wel gezien, maar niet geschoten is altijd mis.

< *Falsterbo, hoe er naar toe?* >

Vele wegen leiden naar Rome maar ook naar Falsterbo. Zelf ga ik sinds 2000 over de A50 naar de A1, bij Hengelo de grens over naar Osnabruck, Bremen, Hamburg, Lübeck, Puttgarden daar de ferry naar Rødby (Denemarken) naar Kopenhagen.

De brug over naar Malmö en dan naar Falsterbo (eigenlijk naar Ljungen want daar is de camping) vrienden uit Asten rijden door het Ruhrgebied maar die rijden 's nachts.

Ik ken ook mensen, maar die komen met de caravan, en die rijden bij Hamburg naar Kiel en gaan in Denemarken over de brug over de Grote Belt.

< *Resomnee* >

Ik heb mensen wel eens horen zeggen je moet naar Falsterbo gaan om veel vogels te zien. Wij die er al jaren komen zeggen: als je in 14 dagen 2 à 3 goede dagen hebt, heb je

Nr. 11 op de kaart is Foteviken: Steltlopers, roofvogels en zangvogels. Het is vlak bij Falsterbo: de rotonde in Holviken driekwart rond en doorrijden tot je niet verder kan, en lopen maar, tot bijna aan de brug.

Foto: Piet van Happen

▲ Rode wouw

het goed gehad. Wat niet wil zeggen dat de andere dagen echt slecht zijn. Ik zeg altijd doorgaans is de slechtste dag in Falsterbo beter dan een goede dag op de Strabrecht.

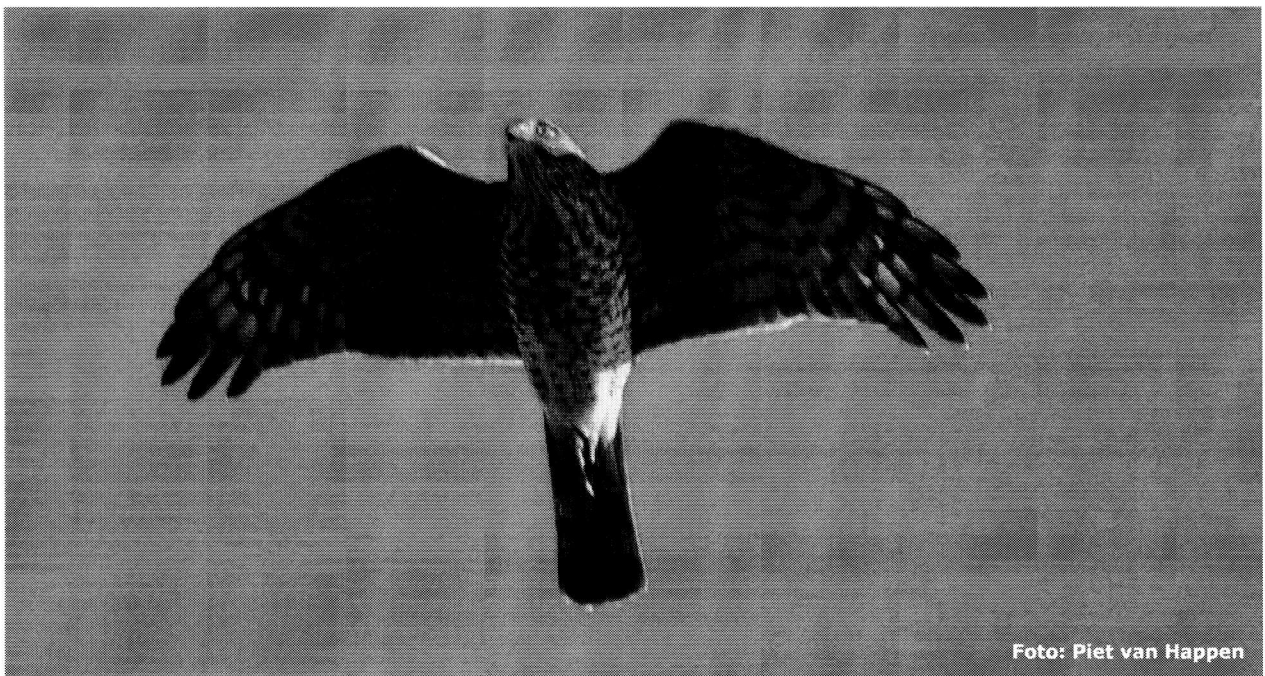

Foto: Piet van Happen

▲ Sperwer

Bijgaande een lijstje met doortrekrecords van Falsterbo. Hier kan bij 10 oktober 10.000 Buizerd en wij, zeg maar ons vast groepje telde op 1-9-2011 wel 2662 Wespendienven, de professionals 2800.

Art	Högsta dagssumma	Datum	Högsta årssumma	År
Bivränk	10 000	4 sep 1971	22 111	1955
Brun glada	5	21 aug 1991	15	1990
Röd glada	207	6 okt 1996	1 002	1998
Havsörn	10	25 okt 1991	18	1992
Brun kärrhök	181	20 aug 1992	917	1997
Blå kärrhök	38	24 sep 1986	356	1989
Ångshök	5	24 aug 1990	19	1990
Duvhök	26	17 okt 1994	106	1991
Sparvhök	2 414	31 okt 1988	23 053	1998
Örnvråk	14 799	25 sep 1959	37 213	1950
Fjällvråk	611	15 okt 1985	1 620	1978
Mindre skrikörn	5	26 aug 1989	14	1988/89
Kungsörn	4	14 okt 1970	8	1981
Fiskgjuse	53	21 aug 1991	335	1993
Tornfalk	115	21 sep 1987	609	1991
Aftonfalk	5	31 aug 1979	6	1995
Stenfalk	40	21 sep 1987	272	1986
Lärkfalk	11	15 sep 1986	71	1986
Jaktfalk	2	14 okt 1986	3	1986
Pilgrimsfalk	12	20 sep 1942	110	1942

Siffrorna gäller t.o.m. 1998

▲ Bron: SKOF Skans, 1999

Het mooie van vogeltrek is, dat we weten dat ze moeten gaan anders gaan ze dood, maar wanneer precies? Dat weten we niet. Het is wel zo dat je na een periode van slecht weer een grote kans op een explosie van vogels hebt.

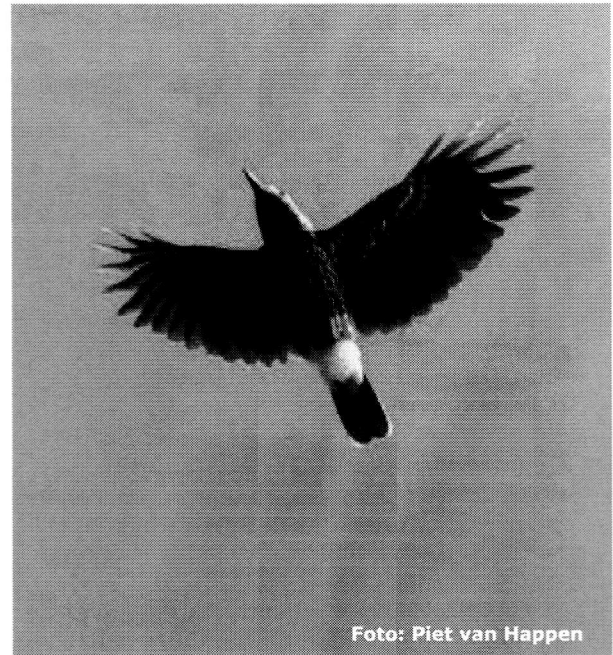

Foto: Piet van Happen

▲ Notenkraker

< Informatie >

Als je meer wilt weten over Falsterbo kun je altijd een email sturen naar Piet van Happen email klapekster@onsbrantnet.nl

Website

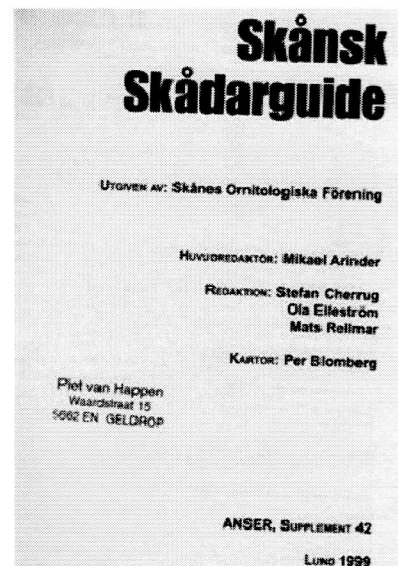
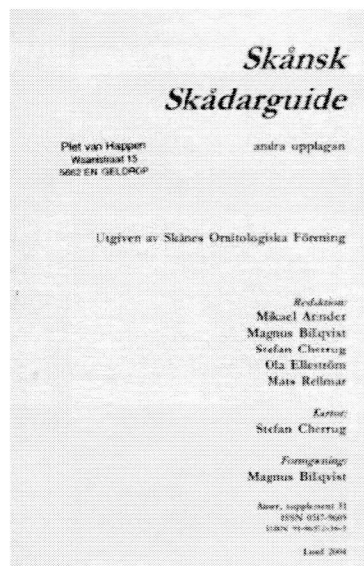
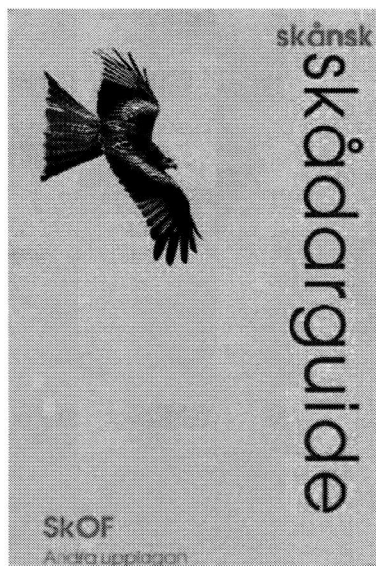
Voor geïnteresseerden op deze website vind je bijvoorbeeld in het voor- en najaar iedere

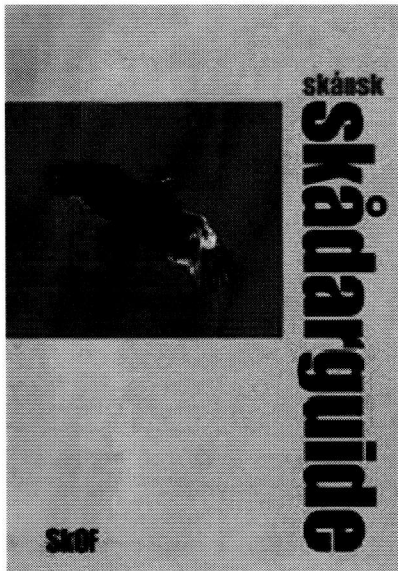
dag de aantallen vogels die vertrekken en in het voorjaar die weer aankomen.

Aanbevolen website: Vogelringstation Falsterbo

<http://www.falsterbofagelstation.se>

<mailto:fa1sterbo@skof.se> ■

Birds at Falsterbo

A book about the magnificent bird migration at Falsterbo, the most southwesterly point of Sweden.

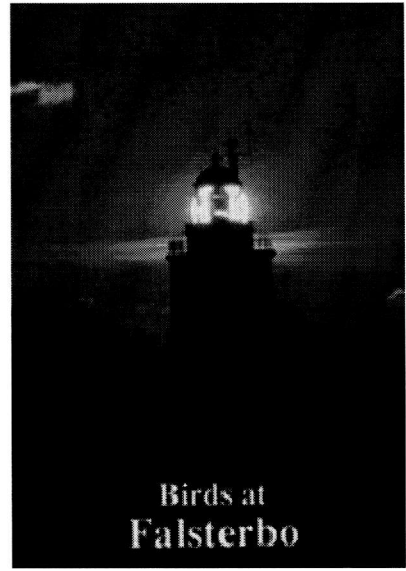
Every year several millions of migrants pass the Falsterbo headland, most of them in autumn. The great majority are ducks, pigeons and small birds (finches etc.) and also about 25 000 raptors every season. Especially the migration of raptors is spectacular and well-known among bird-watchers all over the world.

This book describes the bird migration at Falsterbo all year round. It also gives you detailed information on:

- The principal rules of bird migration
- Breeding birds of the Falsterbo headland
- Research at Falsterbo Bird Observatory
- Best observation sites
- Identification of species
- List of species found on the Falsterbo headland

156 pages, more than 100 colour plates.

Order from:
Falsterbo Bird Observatory
Fynen
S-234 11 FALSTERBO
Sweden

Wings over Falsterbo

Redaktör och utgivare
Lennart Karlsson

Översättning:
P.-G. Brunn / (The White Land Feds. /)
Sofia Ekblom / (Bird Names in Right Language /)
Nils Kallén / (Migration Counts, Seasoning, Phenology /)
Boris Malinogov / (General List for Observers /)
Rachal Malinin / (Seasonal /)
Anna Nilsson / (Blue Tit Migration /)
Peter Olsson / (Swedish Tern, Scaup, Redpolls /)
Susanne Hansson / (Raptor Migration /)

Sammanfattning från engelska från svenska original: Wings over Falsterbo
Göng Malinogov, Sofia Ekblom, Lennart Karlsson & Maria Petters

Fotografier: Mikael Aronson P.-G. Brunn Jan H. Brunn Lars Vackberg (Svenska) Sofia Ekblom Jan Ekstrand Tommie Eliasson Thord Fransson Mats Hillery Jan Åke Hillery	Fåglar: Fredrik Ekström Mikael Karlsson Johan Larsson Mikael Malinin Carl-Bert Nilsson Karin Petters Arne Schmitt Jacques Thorell Anders Winkler	Översättning: Peter Ekström Rachal Malinin P.-G. Brunn Sofia Ekblom Chr. Fransson Nils Kallén Boris Malinogov	Illustrationer: Göng Malinogov Rachal Malinin Anna Nilsson Karin Petters Mats Petters
---	--	---	---

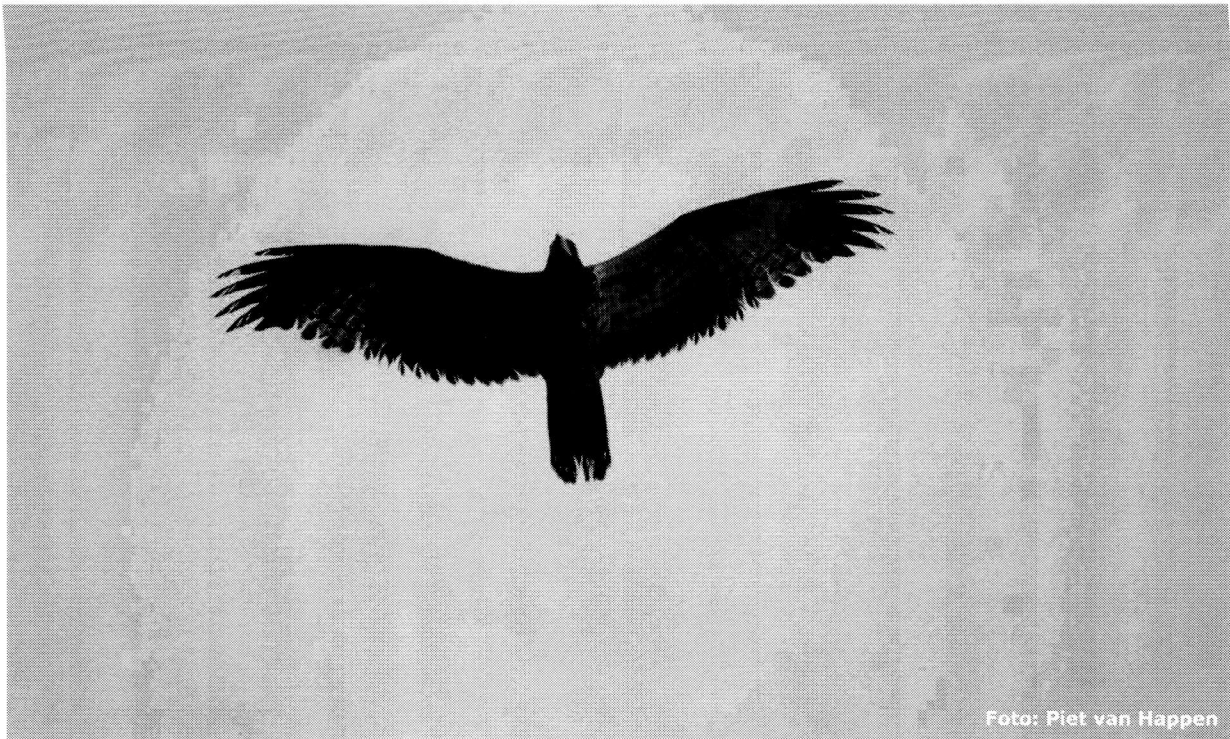

Foto: Piet van Happen

Excursie naar Z-Limburg op 3 maart

Duizenden kraaien voor Pjonjang

Pieter Wouters

Om half negen hadden we afgesproken op de parkeerplaats in het vijlenerbos. Iedereen is mooi op tijd en na kennis gemaakt te hebben met onze gids Arjan Ova (Limburgs Landschap) beginnen we aan een wandeling door dit fantastische bos. De 'leersoorten' zijn vandaag de middelste bonte specht en de kortsnavelboomkruiper. Van beide soorten zien/horen we een exemplaar, dus excursie al geslaagd. Maar in zo'n rijk bos komen meer soorten voor die in de Kempen niet of schaars voorkomen. Zoals glanskop en appelvink. Van beide soorten zien en horen we diverse exemplaren. Ook werd er de eerste tijtjaf gezien.

Als we terug komen op de parkeerplaats dan laten een drietal appelvinken zich nog uitgebreid bekijken. De volgende stopplaats is het hamsterakkerreservaat in Sibbe. Voor dat we uit de auto zijn heeft de plaatselijke ruigpootbuiser zich al laten opmerken. In dit vijftig hectaren grote reservaat is het gehele grondgebruik afgestemd op de hamster. Arjan verteld echter dat de herintroductie in dit reservaat niet voorspoedig verloopt. Maar dit grondgebruik heeft wel tot gevolg dat er een heleboel vogels zijn die mee profiteren. We zagen zeker vier blauwe kiekens (vrouwkleed), ruigpootbuiser, buizerds, torenvalken, drie grote zilverreigers op de grond negen

overvliedend, veel blauwe reigers, groepen kneuen, geelgorzen en groenlingen. Dit alles dankzij het vele voer in de vorm van muizen en zaad. De groepen zangvogels vonden wij al aanzienlijk, maar in de winter zijn deze nog veel groter. Wat te denken van meer dan 2000 geelgorzen!

Pas terug bij de auto ontdekte Alfonso een zingende grauwe gors boven in een struik. Deze vogel kon iedereen goed horen en zien. Hierna zijn we naar de oehoe in de St Pietersgroeve gaan kijken. Gelukkig wist Arjan waar het nest zat, want anders twijfel ik of we haar hadden ontdekt. Door de doorbrekende zon was het toch al allemaal niet erg duidelijk. Hier zagen we ook nog een vos en de plaatselijke slechtvalk. Ook werd er de eerste tijtjaf gehoord.

Na afscheid genomen te hebben van Arjan, zijn we in een Belgisch café wat gaan drinken. Op aanraden van Arjan zijn we met twee auto's onderweg nog langs de Maasplassen gereden. Dit was als afsluiter zeer de moeite waard. Vijf krooneenden (3man, 2vrouw), vijf kuifduikers, diverse grote zaagbekken, brilduikers en als allerlaatste afsluiter een roodhalsfuut.

Kortom een erg geslaagde excursie!

staatsbosbeheer
Vijlenerbossen

Het hoogst gelegen bos van Nederland

De Vijlenerbossen maken deel uit van een groot samenhangend landschapsoverblijfsel dat zich ook uitstrekt over Duitsland en België. Het Nederlandse deel beslaat ruim 600 hectaren. Het verschilt tussen het laagste en hoogste deel van het bos. Het hoogste deel is 170 meter met als 'toppen' het Donsdandepunt (222,5 m + 4 NAP).

Meer soorten

Wilt u meer informatie over het gebied, de natuur en de activiteiten die er te vinden zijn, kijk dan op de website van Staatsbosbeheer: www.staatsbosbeheer.nl

Activiteiten

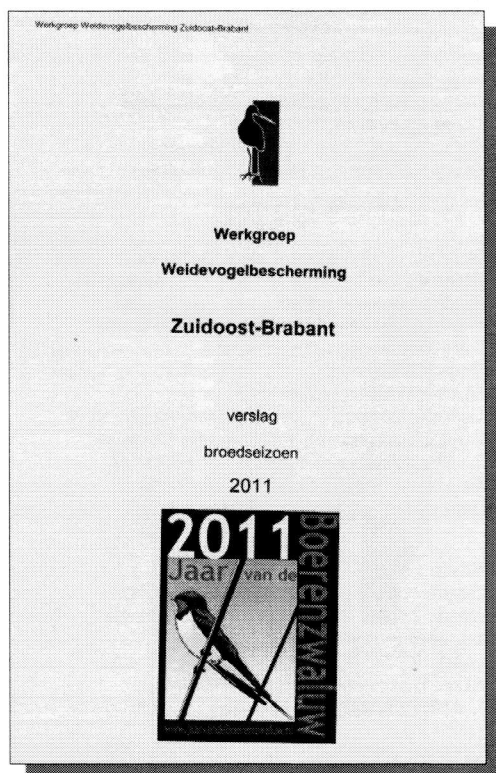
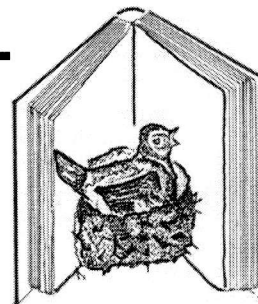
Overzicht 2012

januari 2012		februari 2012	
5	Bestuursvergadering	2	Bestuursvergadering
7	Klapekstersimultaantelling Strabrechtse Heide	11	Contactdag Oost-Brabant VWG's
7-22	Wintertelling in agrarische gebieden	24	Ledenbijeenkomst / lezing Ronald van Harxen van organisatie STONE over Steenuil
14/15	Tweede bekendtelling	25	Schoonmaken nestkasten Koningshof
21/22	Nationale Tuinvogeltelling	25	Steenuilinventarisatie
27	Jaarvergadering / Lezing Jeroen Reneerkens over onderzoek naar Drieteenstrandloper	25	Slaapplaatstelling Grote zilverreiger
28	Slaapplaatstelling Blauwe kiekendief	25	Slaapplaatstelling Blauwe kiekendief
maart 2012		april 2012	
1	Bestuursvergadering	1	Vervolg weekend naar de Ardennen
3	Excursie naar Zuid-Limburg o.l.v. Arjan Ovaa (Limburgs Landschap)	1	Start eerste telperiode MUS (tot 30 april)
..	Controle nestkasten Bosuilen	5	Bestuursvergadering
..	Vogeltrektellingen	15	Start inventarisatie Grote gele kwikstaart
10/11	Derde Bekentelling	..	Controle nestkasten Bosuilen
..	Controle nestkasten golfbaan en papegaaiencentrum	..	Vogeltrektellingen
23	Ledenbijeenkomst / lezing Charles van Zwol	..	Start kolonievogeltellingen
24	Slaapplaatstelling Blauwe kiekendief	27	Ledenbijeenkomst / lezing Ben Jacobs over predatieonderzoek weidevogels Rouwven
30/31	Weekend naar de Ardennen	28	Eerste controle nestkasten Koningshof
..		28	Eerste controle nestkasten golfbaan en papegaaiencentrum
mei 2012		juni 2012	
3	Bestuursvergadering	7	Bestuursvergadering
15	Start tweede telperiode MUS (tot 15 juni)	9	Derde controle nestkasten Koningshof
15	Start Nachtzwaluweninventarisatie Leenderbos en Grote Heide (tot 10 augustus)	9	Derde controle nestkasten golfbaan en papegaaiencentrum
19	Tweede controle nestkasten Koningshof	15	Start derde telperiode MUS (tot 15 juli)
19	Tweede controle nestkasten golfbaan en papegaaiencentrum	..	Start Wespndievenonderzoek
..	Inventarisatie Ransuil	..	Nachtzwaluweninventarisatie Leenderbos en Grote Heide
25	Ledenbijeenkomst / excursie	..	Controle nestkasten Kerkuil en Steenuil
26	Controle nestkasten Kerkuil en Steenuil	22	Inventarisatie Ransuil
		..	Ledenbijeenkomst / simultaantelling Nachtzwaluwen in Leenderbos
juli 2012		augustus 2012	
5	Bestuursvergadering	..	Nachtzwaluweninventarisatie Leenderbos en Grote Heide
..	Start Huiszwaluweninventarisatie	..	Wespndievenonderzoek
..	Nachtzwaluweninventarisatie Leenderbos en Grote Heide	24	Ledenbijeenkomst / vakantiefoto's
..	Wespndievenonderzoek		
28	Simultaantelling Wespndief		
september 2012		oktober 2012	
6	Bestuursvergadering	4	Bestuursvergadering
..	Vogeltrektellingen	6	Euro Birdwatch
28	Ledenbijeenkomst / lezing	..	Vogeltrektellingen
		26	Ledenbijeenkomst / lezing Piet van Hout over steltlopers
november 2012		december 2012	
1	Bestuursvergadering	6	Bestuursvergadering
..	Slaapplaatstelling Grote zilverreiger	..	Slaapplaatstelling Grote zilverreiger
..	Eerste Bekentelling	28	Ledenbijeenkomst / Mystery birds
..	Vogeltrektellingen	29	Slaapplaatstelling Blauwe kiekendief
23	Ledenbijeenkomst / fotowedstrijd - thema: <i>Natuur in de Kempen</i>		
24	Slaapplaatstelling Blauwe kiekendief		

De nog niet bekende data en het laatste nieuws wordt vermeld in de maandelijkse convo, voor deelname of meer informatie omtrent activiteiten kan contact worden opgenomen met de betreffende coördinator. Zie hiervoor rubriek *Commissies, werkgroepen en coördinatoren* verder in deze Blauwe Klauwier.

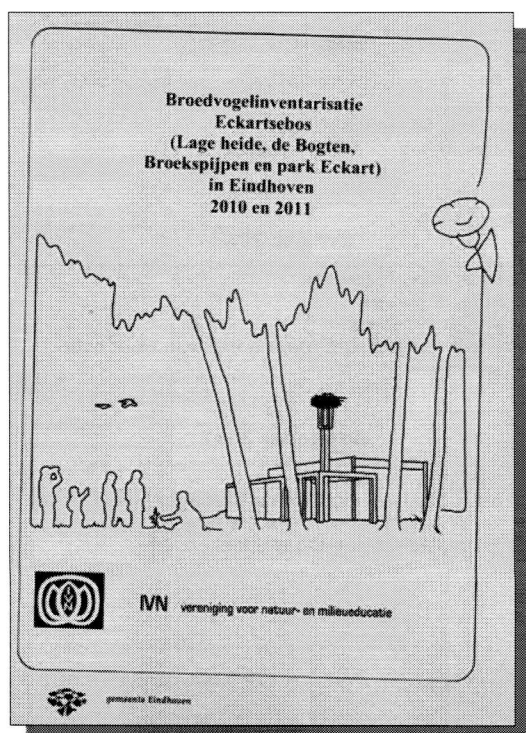

Leesvoer

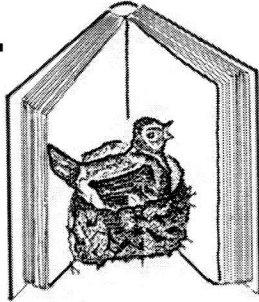
Rapport:

Werkgroep Weidevogelbescherming
Zuidoost-Brabant.

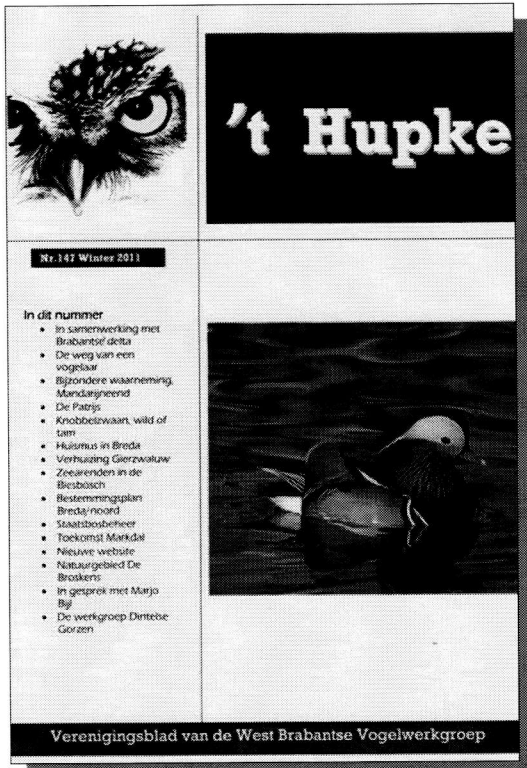

Rapport:

Broedvogelinventarisatie Eckartsebos in Eind
2010 en 2011.
Vogelwerkgroep IVN Veldhoven-Vessem.

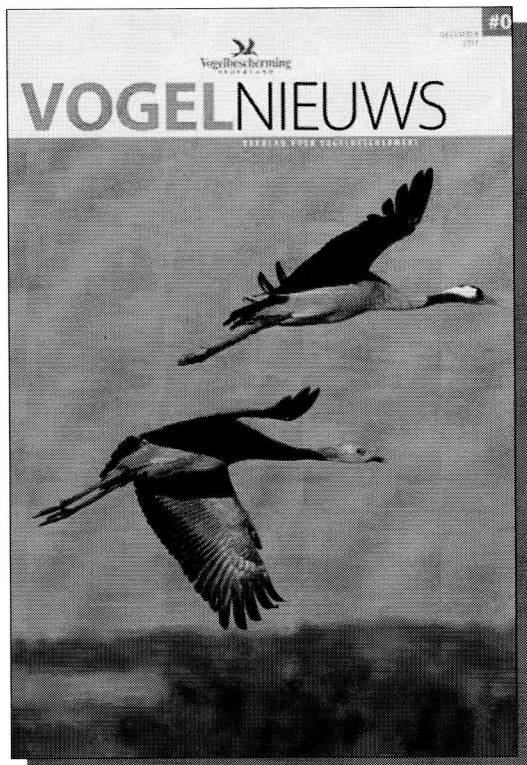

Leesvoer

Tijdschrift:

't Hupke (West Brabantse Vogelwerkgroep).

Tijdschrift:

Vogelnieuws (Vogelbescherming Nederland).

Wegwijzer

Bekentelling	Ben Jacobs
Bosuil	Pieter Wouters
Feestcommissie	Edwin van de Werf en Piet van Happen
Grote gele kwikstaart	Robert Kastelijn
Huiszwaluw	Wim Deebe
Kerkuil	Mark Sloendregt en Sjors de Kort
Klapekster	Pieter Wouters en Piet van Happen
Kolonievogels	Pieter Wouters e.a.
Nachtzwaluw	Mark Sloendregt
Nestkasten Koningshof	Jan Wouters
Nestkasten Golfbaan Welschap	Wil de Veer
Nestkasten Papegaaijnpark N.O.P.	Wil de Veer
Nesthulp Grote gele kwikstaart	Frans Hijnen en Wil de Veer
Oeverzwaluwwand Reusel	Pieter Wouters
Ornis (digitaal waarnemingsarchief)	Tom Heijnen
Public Relations	Wil de Veer
Roofvogelonderzoek (WRN)	Pieter Wouters
Slaapplaatstelling Blauwe kiekendief	Pieter Wouters
Slaapplaatstelling Grote zilverreigers	Robert Kastelijn
Slechtvalkonderzoek	Jacques van Kessel
Stichting Stadsnatuur Eindhoven	Peter Zomer namens vogelwerkgroep De Kempen
Steenuil	Wil de Veer
Vogel Initiatief Brabant (VIB)	Pieter Wouters
Vogels in Brabant	Henk Sierdsema
Vogeltrektelposten	Wim Deebe en Robert Kastelijn
Website	Pieter Wouters
Weidevogelbescherming	Ben Jacobs
Wespendief	Jacques van Kessel
Wetlandwacht Vogelbescherming	Piet van Happen
Wintertelling	Pieter Wouters

Vogelopvang en bescherming in de Kempen

Vogelopvang Toon de Smit

info@vogelasiel-someren.nl

<http://www.vogelasiel-someren.nl/>

Tel.: 0493 – 493 564

Melding verstoring buitengebied

Provinciale milieuklachtencentrale

24 uur per dag bereikbaar Tel.: 073 – 681 28 21

Dierenambulance Eindhoven eo / meldkamer dierennoodhulp

Tel.: 0900 – 112 0000

Bestuursleden van vogelwerkgroep De Kempen

Voorzitter

Jan Kolsters
De Locht 16
5504 KD Veldhoven
Tel.: 040-2538248

Secretaris

Hetty Fokkens
Kermisberg 6
5508 DW Veldhoven
Tel: 040-2543077

Penningmeester

Piet van der Krieken
Molenpad 6
5524 BD Steensel
Tel.: 0497-512414

Biologisch secretaris

Pieter Wouters
Lensheuvel 37
5541 BA Reusel
Tel.: 0497-643049

Algemeen lid

Alfonso Gil Cantabrana
Eijervan 24
5646 JL Eindhoven
Tel.: 040-2425404

Algemeen lid

Jacques van Kessel
Evestraat 18
5503 XN Veldhoven
Tel.: 040-2531211

Algemeen lid

Mark Sloendregt
Middelberg 23A
5508DM Veldhoven
Tel: 040-2543287

Vogelwerkgroep De Kempen

Vogelwerkgroep De Kempen beoogt bezig te zijn met vogelstudie in de Kempen, teneinde de kennis over de in het wild levende vogels te vergroten en een bijdrage te leveren aan de bescherming van deze vogels in hun milieu. Hiernaast is ruimte voor andere activiteiten zoals: natuurstudie in ruimere zin; voorlichting; educatie en beheerswerkzaamheden.

Secretariaat/Postadres

Vogelwerkgroep De Kempen
Kermisberg 6
5508 DW Veldhoven

E-mail

vwgkempen@hetnet.nl

Homepage

www.homepages.hetnet.nl/~vwgdekempen

Lidmaatschap

Het lidmaatschap kan men verkrijgen door zich te wenden tot het secretariaat van Vogelwerkgroep De Kempen.

De contributie bedraagt € 30,- per jaar.

Gezinsleden betalen € 15,-.

Studenten en 65-plussers betalen € 25,-.

Donateurs

Donateurs die de vogelwerkgroep willen steunen zijn van harte welkom.

Bij een donatie van € 15,- of meer, krijgt u dit verenigingsblad een jaar lang toegezonden.

Betaling van contributie of donatie kan geschieden door storting op girorekening 5859111 ten name van Vogelwerkgroep De Kempen, onder vermelding van 'contributie' of 'donatie'.

Inhoud

- 2 **Vogelvaria**
- 5 **Webnieuws**
- 7 **Fotowedstrijd 2011**
Pieter Wouters
- 10 **Nachtzwaluwinventarisatie 2011**
Mark Sloendrecht
- 16 **De Lange Bleek en de Herbertusbossen**
Henk van der Gaag en Alfonso Gil Cantabrana
- 29 **Huiszwaluwen (Delichon urbica) in de Kempen in 2011**
Wim Deeben
- 33 **Falsterbo**
Piet van Happen
- 40 **Excursie naar Z-Limburg op 3 maart**
Pieter Wouters
- 41 **Activiteiten**
- 42 **Leesvoer**
- 44 **Wegwijzer**

Vogelwerkgroep De Kempen is opgericht in 1974 en houdt zich bezig met het bestuderen van de vogels die in het wild in de Kempen (Zuidoost Brabant) voorkomen. Van een klein groepje bevriende vogelaars groeide de werkgroep uit tot een veelzijdige en actieve organisatie van ongeveer 80 leden. De Klapekster (streeknaam 'Blauwe Klauwier') dient als logo.